

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av fängelselagen, häktningsslagen och lagen om verkställighet av samhällspåföljder

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att fängelselagen, häktningsslagen och lagen om verkställighet av samhällspåföljder ändras. De viktigaste ändringarna gäller den brukspenning, sysselsättningspenning och lön som betalas till fångar. Bestämmelserna om dessa ekonomiska förmåner till fångar ändras så att de ekonomiska förmånerna för olika slags sysselsättning och i de olika typerna av anstalter bestäms mer jämnt. Genom ändringarna förenklas också uträkningen och utbetalningen av ekonomiska förmåner till fångarna.

Dessutom föreslås vissa preciseringar och ändringar i fängelselagen, häktningsslagen och lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

Lagarna avses träda i kraft under våren 2017.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING.....	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis.....	4
Brukspenning, sysselsättningspenning och lön som betalas till fångar.....	4
Innehav och användning av pengar i fängelset	6
Användning av fängsel under transporter	7
Säkerhetskontroll av en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten	7
Besöksförbud	8
Beslutanderätt.....	8
Sökande av ändring	8
Lagen om verkställighet av samhällspåföljder	8
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU.....	8
Sverige	8
Norge.....	9
Danmark	9
2.3 Bedömning av nuläget	10
Ekonomiska förmåner som betalas till fångar.....	10
Innehav och användning av pengar i fängelset	11
Användning av fängsel under transporter	11
Säkerhetskontroll av en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten	11
Besöksförbud	11
Övriga behov av att ändra fängelselagen och häktningsslagen	11
Ändringsbehov i lagen om verkställighet av samhällspåföljder	11
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	12
3.1 Ekonomiska förmåner som betalas till fångar.....	12
3.2 Innehav och användning av pengar i fängelset	14
3.3 Användning av fängsel under transporter	15
3.4 Övriga förslag till ändring av fängelselagen och häktningsslagen	16
3.5 Förslag till ändring av lagen om verkställighet av samhällspåföljder.....	16
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	16
4.1 Ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	16
4.2 Samhälleliga konsekvenser	17
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	17
DETALJMOTIVERING	19
1 LAGFÖRSLAG	19
1.1 Fängelselagen.....	19
2 kap Inledande av verkställighet	19
4 kap Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset	19
7 kap Basvård och boende	19
8 kap Sysselsättning.....	20
9 kap Fångarnas egendom och inkomster	20
12 kap Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation.....	23
13 kap Besök	23

18 kap	Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel	23
19 kap	Anmälningar och lämnande av upplysningar	24
20 kap	Ändringssökande	24
1.2	Häktningslagen	24
3 kap	Placering i fängelset, basvård och förflyttning	25
13 kap	Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel	26
1.3	Lag om verkställighet av samhällspåföljder	27
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	28
3	IKRAFTTRÄDANDE	28
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	28
	LAGFÖRSLAG	30
1.	Lag om ändring av fängelselagen	30
2.	Lag om ändring av häktningslagen	37
3.	Lag om ändring av lagen om verkställighet av samhällspåföljder	41
	BILAGOR	43
	PARALLELLTEXT	43
1.	Lag om ändring av fängelselagen	43
2.	Lag om ändring av häktningslagen	55
3.	Lag om ändring av lagen om verkställighet av samhällspåföljder	61
	FÖRORDNINGSUTKAST	64
	Statrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om fängelse	64
	Statrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om häktning	66

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I denna proposition föreslås det att fängelselagen (767/2005), häktningslagen (768/2005) och lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) ändras.

De viktigaste förslagen gäller den brukspenning, verksamhetspenning och lön som betalas till fångar och häktade. I propositionen föreslås det att det i fortsättningen ska betalas brukspenning till alla fångar för hela fängelsetiden. Utöver brukspenning ska det till fångar som deltar i sysselsättning betalas sysselsättningspenning. Förutsättningarna för betalning av sysselsättningspenning ska preciseras jämfört med den nuvarande regleringen så att nivån för sysselsättningspenningen bättre fastställs enligt hur målen i planen för strafftiden uppfylls. Enligt förslaget ska lön endast betalas till fångar som deltar i arbete som utförs för någon annans än Brottsförvaltningsmyndighetens räkning.

De föreslagna ändringarna är motiverade, eftersom det nuvarande systemet med ekonomiska förmåner för fångar är komplicerat och problematiskt med tanke på en jämlik och opartisk behandling av fångarna.

Ett annat viktigt förslag gäller införande av bestämmelser i fängelselagen och häktningslagen som ger möjlighet att under kortvariga transporter belägga alla fångar som transporteras med fängsel. Till skillnad från det nuvarande systemet som förutsätter individuell prövning ger förslaget möjlighet att belägga fångar och häktade med fängsel på basis av faktorer som mer generellt hänför sig till transportens säkerhet. Genom förslaget verkställs riksdagens uttalande (RSv 255/2014) där riksdagen förutsatte att regeringen skyndsamt börjar bereda sådana ändringar i lagstiftningen genom vilka säkerheten under fångtransporter kan garanteras bättre än i dag.

Till lagarna föreslås dessutom flera andra enskilda ändringar.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Brukspenning, sysselsättningspenning och lön som betalas till fångar

Enligt 8 kap. 2 § i fängelselagen är fångarna skyldiga att under den fastställda arbets- och sysselsättningstiden delta i någon sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset. Enligt 8 kap. 3 § 1 mom. ska fångarna under den fastställda arbets- och sysselsättningstiden ges tillfälle att uppfylla sysselsättningsplikten i en sysselsättning som främjar genomförandet av planen för strafftiden. Enligt 8 kap. 5 § ska fångar placeras i sysselsättning med beaktande av planen för strafftiden, ordningen och säkerheten i fängelset samt säkerheten i samhället.

Arbete som ordnas i fängelset kan bestå av arbete som upprätthåller fångarnas yrkesskicklighet och främjar deras sysselsättning (*yrkesarbete*), eller rehabiliterande arbete som förbättrar fångarnas arbetsförmåga och färdigheter (*förberedande arbete*). En fånge kan också ges tillstånd att delta i civilt arbete utanför fängelset, utföra eget arbete i fängelset eller delta i utbildning. En fånge kan också delta i olika verksamhetsprogram.

Enligt 19 § i statsrådets förordning om fängelse (548/2015) tillämpas den allmänna arbetstidslagstiftningen på yrkesarbete i öppna anstalter. Arbetstiden uppgår till högst 8 timmar per dag och 40 timmar per vecka. I annan sysselsättning är fångarnas ordinarie sysselsättnings- eller arbetstid högst åtta timmar per dygn och högst 35 timmar i veckan. Sysselsättningstiden bestäms i samband med att fången placeras i sysselsättning.

Enligt 4 kap. 1 § 1 mom. i häktningsslagen är en häktad inte skyldig att delta i sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset. Om en häktad önskar delta i sysselsättning, ska tillfälle till detta i mån av möjlighet ordnas. Den sysselsättning som ordnas för häktade motsvarar den sysselsättning som ordnas för fångar. En häktad får dock inte beviljas tillstånd till civilt arbete eller till annan verksamhet utanför fängelset.

I 9 kap. 6 § i fängelselagen föreskrivs om ekonomiska förmåner som betalas till fångar. Enligt 1 mom. betalas gängse lön för yrkesarbete i öppna anstalter. Enligt 30 § i statsrådets förordning om fängelse betalas lön för yrkesarbete i öppna anstalter i sex löneklasser. I den minsta löneklassen är lönen 3,7 euro i timmen och i den högsta 7,3 euro i timmen. I den högsta löneklassen är månadsinkomsten 1168 euro.

Fångarna får arbeta vid öppna anstalter också för någon annan än Brottspåföljdsmyndighetens räkning vid statens, kommunernas, församlingarnas eller allmännyttiga samfunds arbetsprojekt. Under moment 74 i statsbudgeten har anslag reserverats för sådant arbete i öppna anstalter. I statsbudgeten 2016 uppgår anslaget till 5,4 miljoner euro. Anslaget får också användas till markbyggnadsarbeten och till underhåll av nationalegendomen. Arbetsprojekten är kulturhistoriskt värdefulla eller kan förenas med rehabiliteringsverksamhet som delvis bekostas av instansen i fråga. Fångar som deltar i sådant arbete i öppna anstalter betalas lön enligt de tre högsta löneklasserna.

Förskottsuppbörd av skatt och utmätning verkställs enligt lagstiftningen om dem. Av lönen ska ersättning för kost och logi betalas till fängelset och på lönen ska innehållning verkställas för betalning av fastställt underhållsbidrag. Också fångar som utför eget produktivt arbete eller något annat civilt arbete än arbetspraktik ska betala en ersättning för kost och logi till fängelset. I statsrådets förordning om fängelse finns närmare bestämmelser om storleken på ersättningen för kost och logi. På lönen ska dessutom innehållning verkställas för betalning av fastställt underhållsbidrag.

Enligt 9 kap. 6 § 1 mom. i fängelselagen betalas sysselsättningspenning för yrkesarbete i slutna anstalter. Enligt 2 mom. betalas sysselsättningspenning till fångar som deltar i förberedande arbete, utbildning eller någon annan sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset, både i slutna fängelser och i öppna anstalter. Sysselsättningspenning betalas enligt tre olika kategorier på basis av hur krävande arbetet, utbildningen eller den övriga sysselsättningen är, hur regelbundet och varaktigt deltagandet är samt på basis av fångens personliga prestation. Enligt 29 § i statsrådets förordning om fängelse är sysselsättningspenningen enligt kategori ett 0,70 euro i timmen, enligt kategori två 0,90 euro i timmen och enligt kategori tre 1,20 euro i timmen. För ackordsarbete kan sysselsättningspenning också betalas enligt arbetsprestationen förhöjd med 20 procent. Medelnivån för den sysselsättningspenning som betalas till fångar är 126 euro per månad i slutna fängelser och 168 euro per månad i öppna anstalter.

Enligt 9 kap. 6 § 3 mom. i fängelselagen betalas brukspenning till fångar som befriats från sysselsättningsplikten. Dessutom betalas brukspenning för den sysselsättningstid för vilken lön eller sysselsättningspenning inte betalas. Enligt 31 § i statsrådets förordning om fängelse betalas till en fånge under hans eller hennes ordinarie arbets- och sysselsättningstid i brukspenning 0,30 euro i timmen när fången inte deltar i sysselsättningen. Om fången av någon or-

sak som beror på honom eller henne själv inte deltar i sysselsättningen, betalas en brukspenning på 0,15 euro i timmen. Brukspenningen uppgår i genomsnitt till ca 42 euro per månad.

Enligt 9 kap. 8 § i fängelselagen kan sysselsättnings- eller brukspenning helt eller delvis lämnas obetald, om betalningen inte är nödvändig på grund av det stöd som fången får för verksamheten av någon annan myndighet eller av någon annan särskild orsak.

Vid bestämmande av övertidsarbete och söndagsarbete och grunderna för ersättningen för arbetet iakttas den allmänna arbetstidslagstiftningen i tillämpliga delar.

I statsrådets förordning om fängelse finns detaljerade bestämmelser om hur lön, sysselsättningspenning och brukspenning fastställs under tiden för arbetsoförmåga eller befrielse från sysselsättningsplikten.

Med stöd av 5 kap. 7 § i häktningsslagen betalas sysselsättningspenning till häktade som deltar i arbete, utbildning eller någon annan sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset på samma grunder som till fångar som avtjänar straff. Brukspenning kan betalas till en häktad, om det är motiverat med hänsyn till den häktades medellöshet eller av något annat särskilt skäl.

De timmar en fånge arbetat eller deltagit i sysselsättning antecknas dagligen i fångdatasystemet. Anteckningarna utgör grunden för betalning av förmåner. De införs av den tjänsteman som lett verksamheten. Anteckning om brukspenning införs automatiskt i datasystemet så att programmet i slutet av dagen för varje fånge antecknar brukspenning för de regelmässiga timmar av arbete eller sysselsättning för vilka det inte har antecknats sysselsättningspenning eller lön för arbete vid öppen anstalt.

I slutna fängelser betalas lönen och de andra förmånerna en gång i månaden in på fångarnas konton, vilka fängelset förvaltar. Lönen och de andra förmånerna betalas samma dag till alla fångar.

I öppna anstalter får fångarna sin lön och sina andra förmåner som en kontantbetalning två gånger i månaden. Personalens arbetsuppgifter i anslutning till löneutbetalningen till fångarna hänför sig utöver upptecknande av timmar för deltagande i sysselsättning också till betalning av ersättning för kost och logi och verkställande av innehållning och redovisning av skatter. Kontantbetalning av lönen innebär en betydande tilläggsuppgift. Pengarna beställs från en bank till fängelset där de sätts i påsar och delas ut till fångarna.

Innehav och användning av pengar i fängelset

Enligt 9 kap. 3 § 1 mom. i fängelselagen har fångarna i slutna fängelser inte rätt att inneha pengar eller andra betalningsmedel som avses i 37 kap. 12 § i strafflagen (39/1889). Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en fånge ska tas för förvaring i fängelset eller på fångens bekostnad sättas in på fångens bankkonto. Enligt 2 mom. har fångarna i öppna anstalter rätt att inneha pengar och andra betalningsmedel. En fånges pengar och andra betalningsmedel kan på dennes begäran tas för förvaring i fängelset eller sättas in på fångens bankkonto. Enligt 3 mom. ska fången varje månad ges ett utdrag ur bokföringen av hans eller hennes penningmedel.

Eftersom fångar i slutna fängelser inte har rätt att inneha pengar, har fängelset varit tvunget att ordna bokföring över hur fången använder pengar han eller hon förtjänat i de olika sysselsättningarna eller pengar som sänts till fängelset t.ex. för uppköp i anstaltens butik. Dessutom har

fängelset varit tvunget att hjälpa fångarna när de sköter sina penningärenden utanför fängelset, t.ex. när de betalar produkter som de beställt per post eller när de betalar hyra för sin civilbostad.

Enligt 9 kap. 4 § i fängelselagen ska fängelset ge fångarna möjlighet att skaffa livsmedel och andra varor som lämpar sig för personligt bruk. Fångarna får också genom förmedling av fängelset skaffa sådana bruksföremål och förnödenheter som det enligt 1 § 1 och 2 mom. är tillåtet att inneha. Enligt 3 mom. kan i slutna fängelser rätten att använda pengar och andra betalningsmedel som har sitt ursprung utanför fängelset begränsas, om det är motiverat med hänsyn till säkerheten i fängelset eller på fängelseavdelningen.

Bestämmelserna i 5 kap. 3 och 4 § i häktningsslagen om rätt för häktade att inneha och använda pengar och andra betalningsmedel motsvarar bestämmelserna i fängelselagen om innehav och användning av pengar i slutna fängelser.

Vid Brottsförhållanden har man tagit i bruk betalkort för fångar genom vilka pengar i fortsättningen för det mesta kommer att användas. Alla ekonomiska förmåner som betalas till fångar kommer att betalas in på betalkortet och fången kan använda kortet t.ex. för inköp på kanten.

Användning av fängsel under transporter

Med stöd av 13 kap. 2 § i häktningsslagen får en häktads omedelbara rörelsefrihet begränsas med handbojor, knippförband av plast eller andra motsvarande medel, om det är nödvändigt t.ex. för att förhindra rymning under en transport. I 18 kap. 2 § i fängelselagen finns en motsvarande bestämmelse. Bestämmelserna möjliggör användning av fängsel endast utifrån en individuell prövning och med stöd av dem är det t.ex. inte möjligt att belägga alla fångar i en och samma transport med fängsel, om inte förutsättningarna för användning av fängsel uppfylls separat för var och en av dem.

När riksdagen godkände ändringarna i fängelselagen genom lag 393/2015 gav den följande uttalande (RSv 255/2014 rd): Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt börjar bereda sådana ändringar i lagstiftningen genom vilka säkerheten under fångtransporter kan garanteras bättre än i dag. I sitt betänkande (LaUB 17/2014 rd) i saken ansåg lagutskottet det vara problematiskt att lagstiftningen inte tillåter att beslut om användning av fängsel kan fattas för en hel transport åt gången. Lagutskottet ansåg det vara nödvändigt att regeringen fortsätter beredningen av en sådan bestämmelse som garanterar säkrare fångtransporter. Relevanta faktorer i en sådan bestämmelse skulle enligt utskottet bland annat kunna vara antalet fångar som transporteras vid ett och samma tillfälle samt övriga transportförhållanden. I stadstrafik håller transportfordonen låg hastighet och måste ibland stanna, vilket ökar risken för rymning och därmed också äventyrar säkerheten.

Säkerhetskontroll av en tjänsteman vid Brottsförhållanden

I 17 kap. 2 § i fängelselagen föreskrivs att en person kan granskas i fängelset och på fängelseområdet för att upprätthålla säkerheten, trygga ordningen eller skydda egendom (*säkerhetskontroll*). I 12 kap. 2 § i häktningsslagen finns en motsvarande bestämmelse.

Riksdagens biträdande justitieombudsman har i sitt avgörande dnr 404/4/15 ansett att bestämmelserna om säkerhetskontroller i 17 kap. 2 § i fängelselagen och 12 kap. 2 § i häktningsslagen är öppna för olika tolkningar i fråga om huruvida man med stöd av dem kan kontrollera

en person som hör till Brottsförmyndighetens personal. Biträdande justitieombudsmannen ansåg det vara nödvändigt att precisera bestämmelserna till denna del.

Besöksförbud

I 13 kap. 10 § i fängelselagen föreskrivs om besöksförbud. Enligt 4 mom. ska beslut om besöksförbud vara skriftliga. Innan ett besöksförbud meddelas ska fången och om möjligt också besökaren höras. I 9 kap. 8 § i häktningslagen finns en motsvarande bestämmelse. Bestämmelserna avviker från 34 § i förvaltningslagen, där det föreskrivs om hörande av part i förvaltningsärenden. Enligt förvaltningslagen (434/2003) får undantag göras beträffande hörande av part endast på de grunder som uttryckligen anges i bestämmelsen.

Riksdagens biträdande justitieombudsman har behandlat förhållandet mellan bestämmelserna om hörande av besökaren och förvaltningslagen (avgörande dnr 4740/4/14). I avgörandet ansåg biträdande justitieombudsmannen det vara problematiskt att regleringen i fängelselagen och häktningslagen avviker från förvaltningslagens allmänna reglering om hörande av part. I lagens förarbeten har det inte heller framförts några grunder för avvikelsen. Biträdande justitieombudsmannen informerade justitieministeriet om sin uppfattning för att det ska prövas om lagstiftningen bör ändras till denna del.

Beslutanderätt

I fängelselagen och häktningslagen föreskrivs på ett detaljerat sätt om beslutanderätt i ärenden som gäller fångar och häktade. I varje kapitel ingår bestämmelser om nivån för beslutanderätten i de frågor som kapitlet omfattar.

Sökande av ändring

I 20 kap. i fängelselagen och i 15 kap. i häktningslagen föreskrivs om fångars och häktades rätt att begära omprövning av och anföra besvär över förvaltningsbeslut. I lagarna finns omfattande förteckningar över beslut som är överklagbara samt över beslut som omfattas av förbud mot att överklaga.

Lagen om verkställighet av samhällspåföljder

Lagstiftningen om verkställighet av samhällspåföljder genomgick en totalreform i och med lagen om verkställighet av samhällspåföljder som trädde i kraft den 1 maj 2015. Lagen innehåller allmänna principer för alla samhällspåföljder och separata bestämmelser för varje samhällspåföljd.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Sverige

I Sverige måste fångar ges möjlighet att delta i sysselsättning i form av arbete, utbildning, programarbete eller annan verksamhet. En fånge är skyldig att delta i verksamhet som anvisats honom eller henne. Beslut om verksamhet som är lämplig för fångar fattas av kriminalvården.

Ersättning betalas till en fånge som deltar i verksamhet som anvisats honom eller henne när ingen annan instans betalar arvode till fången för denna verksamhet. Fångar bör erbjudas

sysselsättning i minst sex och högst åtta timmar per dag. Om en fånge arbetar över åtta timmar per dag eller över 40 timmar per vecka, betalas till honom eller henne övertidsersättning för den tid som överskrider den normala arbetstiden. Lunchrasten ingår inte i sysselsättningstiden.

Ersättningens nivå är densamma oberoende av om fången deltar i arbetsverksamhet, studier eller programarbete. Den normala ersättningen är 13 kronor i timmen och den betalas för den normala arbetstiden (7.30–19.00). Övertidsersättningen är 19,50 kronor i timmen. En extra ersättning på 3 kronor i timmen betalas utöver den normala ersättningen för arbete utanför normal arbetstid. För sjuktid och för tid under vilken fången inte har kunnat anvisas sysselsättning betalas hälften av den normala ersättningen, dvs. åtta kronor i timmen. Nedsatt ersättning betalas för prestation som är betydligt under det normala, om fången inte har förbättrat sin prestation efter en anmärkning.

Norge

I Norge omfattas fångarna av sysselsättningsplikt som de kan uppfylla genom att delta i arbete, utbildning, program eller annan sysselsättning. För de olika sysselsättningsformerna betalas en lika stor ersättning. En fånge kan inte förordnas att delta i utbildning, olika program eller verksamhet av vårdkaraktär utan hans eller hennes samtycke. En fånge kan dock förordnas att delta i arbete. Sysselsättningsplikten gäller inte häktade, men också häktade bör erbjudas sysselsättning inom ramen för vad syftet med häktningen tillåter.

Fångar som deltar i utbildning, program och andra åtgärder betalas dagpenning, som år 2015 uppgick till 63,50 kronor. För mycket viktigt arbete kan dagpenningen betalas förhöjd. Nivån på fångens dagpenning kan sänkas till följd av dålig arbetsprestation eller frånvaro. Om en fånge uteblir från sysselsättning eller inte samtycker till att delta i sysselsättning, betalas ingen dagpenning. Till fångarna betalas dock dagpenning, om de uteblir från sysselsättning av orsaker som inte beror dem själva. Dagpenning betalas också till fångar som avtjänar straff i någon annan institution än i ett fängelse. Till fångar som inte kan delta i sysselsättning på grund av sin hälsa eller arbetsförmåga betalas en mindre stödpenning. Stödpenning betalas också till fångar som hålls i isolering.

Nivån på dagpenningen granskas årligen. Fångarna ska underrättas om storleken på deras dagpenning och i slutet av varje månad ska varje fånge underrättas om saldot på hans eller hennes konto.

Danmark

I Danmark har fångarna en rättighet och skyldighet att delta i arbete, studier eller annan lämplig verksamhet. En fånge bör få ersättning för sitt arbete. Ersättning betalas också till fångar som inte kan anvisas sysselsättning eller som inte omfattas av sysselsättningsplikt av någon särskild tvingande orsak samt till fångar som är frånvarande från sysselsättning på grund av sjukdom. Fångar till vilka det inte betalas ersättning för sysselsättning får endast ersättning för nödvändiga personliga behov. Ersättning betalas inte för eget arbete eller för arbete som utförs utanför fängelset.

År 2015 var den normala ersättningen ca 10 kronor i timmen. En fånge har möjlighet att få en större ersättning t.ex. på grundval av hans eller hennes yrkesskicklighet.

Den tid som används för arbete följer de gällande arbetsmarknadsbestämmelserna. Sysselsättning ska anvisas de fem första dagarna i veckan under minst sju timmar per dag. För arbete

som utförs utanför normal arbetstid betalas mentillägg och för övertidsarbete övertidsersättning. För helgdagar betalas helgtillägg.

2.3 Bedömning av nuläget

Ekonomiska förmåner som betalas till fångar

Fångarnas inkomstsystem är komplicerat, eftersom det finns många sysselsättningspenningss- och lönekategorier och förfarandet vid de olika förmånerna varierar bl.a. när det gäller utbetalning av lön och andra förmåner under arbetsoförmåga.

Bestämmelsen om fastställande av sysselsättningspenning är relativt generell och ger beslutsfattaren omfattande prövningsrätt. I lagen finns inte heller bestämmelser om rätt att söka ändring i besluten i fråga. Kriterierna för indelning av de olika slagen av sysselsättning inom arbetsverksamhet, utbildning och rehabilitering i olika sysselsättningspenningsskategorier är inte entydiga och klara. Det är mycket svårt att på ett objektivt sätt jämföra sysselsättningarna sinsemellan och att bedöma deras svårighetsgrad. Detsamma gäller bedömningen av fångarnas prestation och prestationens inverkan på fastställandet av kategorin för sysselsättningspenningen. Fängelserna har ingen enhetlig praxis för fastställande av kategorin för sysselsättningspenningen, utan varje fängelse kan bedöma svårighetsgraden på olika sätt beroende på om det är fråga om arbetsverksamhet, utbildning eller rehabilitering. Den nuvarande situationen är problematisk med tanke på en jämlik och rättvis behandling av fångarna.

Enligt fängelselagen är syftet med sysselsättningen att främja fångarnas anpassning i samhället genom att öka fångarnas beredskap för ett liv utan brott, upprätthålla och förbättra fångarnas yrkesfärdighet och kunskaper samt arbets- och handlingsförmåga, och genom att stödja ett liv utan droger. Det är viktigt att en fånge uttryckligen deltar i sådan sysselsättning där han eller hon arbetar intensivt för att minska sin risk för återfall i brott. Deltagande i rehabilitering och utbildning är ofta mer verkningsfullt än deltagande i arbetsverksamhet. För närvarande styrs inte fångarnas placering i verksamhet i alla situationer av de mål som ingår i fångens plan för strafftiden, utan av fångens önskan att komma till verksamhet där inkomsterna är så stora som möjligt. Ofta vill också sådana fångar delta i arbetsverksamhet i fråga om vilka det vore mer önskvärt att de skulle delta i rehabilitering eller studier. Sålunda påverkas fångarnas placering i sysselsättning av sysselsättningspenningens kategori i stället för av målsättningen för verkställigheten av fängelsestraffet.

Systemet med indrivning av ersättning för kost och logi och återbetalning av indrivna ersättningar är komplicerat och föranleder mycket arbete. Bestämmelserna förutsätter fallspecifik prövning av om förutsättningarna för indrivning av ersättningarna uppfylls t.ex. i fråga om dem som utför civilt arbete.

Införande av fångarnas löner och förmåner i fångdatasystemet samt utförande av uppgifter i anslutning till uträkning och utbetalning av löner kräver mycket arbete.

Beslut om placering av en fånge i sysselsättning fattas av fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig. I beslutet får ändring inte sökas. I fängelselagen finns dock inte någon bestämmelse om vem som beslutar om hur av kategorin för fångens lön och sysselsättningspenning ska fastställas, trots att saken gäller ett beslut som är viktigt för fången. I praktiken har arbetsledningspersonalen beslutat om kravnivån i arbetsverksamheten. När det gäller utbildning och rehabilitering har kategorin för sysselsättningspenningen beslutats av en tjänsteman som utför styrningsuppgifter.

Innehav och användning av pengar i fängelset

Uppgiften att hantera fångarnas penningmedel har varit komplicerad och har sysselsatt personalen. Ibruktageand av betalkort har förenklat hanteringen av penningmedel. I slutna fångelser kan med stöd av de nuvarande bestämmelserna betalkort dock inte ges i fångarnas besittning, utan de måste förvaras i besittning hos personalen vid Brottsåføljdsmyndigheten. Detta är problematiskt med tanke på ordnandet av användningen av betalkorten. Därför är det motiverat att göra det möjligt att i fångarnas besittning ge betalkort som Brottsåføljdsmyndigheten godkänt.

Användning av fångsel under transporter

Av orsaker som anges ovan i det i avsnitt 2.1 behandlade betänkandet från riksdagens lagutskott kan de gällande bestämmelserna om beläggande av fångar och häktade med fångsel under transporter anses som problematiska. I praktiken förekommer situationer där det är svårt att säkerställa transportsäkerheten med de befogenheter som de nuvarande bestämmelserna ger.

Säkerhetskontroll av en tjänsteman vid Brottsåføljdsmyndigheten

Under beredningen av proposition har möjligheten att ändra bestämmelserna om att ingå en säkerhetskontroll för de andra personer än fångarna i paragrafen 2 i 17 kap av fångselslagen beräknads. Förberedelse anses att den nuvarande formuleringen av bestämmelsen omfattar alla personer, inklusive Brottsåføljdsverket personal. Därför bestämmelsen föreslås inte ändras.

Besöksförbud

På basis av biträdande justitieombudsmannens ovan behandlade ställningstagande är det motiverat att ändra regleringen om besöksförbud så att bestämmelserna om hörande av parter motsvarar bestämmelserna i förvaltningslagen.

Övriga behov av att ändra fångselslagen och häktningsslagen

I tillämpningspraxis har det kommit fram några frågor som behöver preciseras i fångselslagen och häktningsslagen.

Bestämmelserna om beslutanderätt i fångselslagen och häktningsslagen är delvis oklara i fråga om vem som är behörig att fatta beslut som gäller en fånge, t.ex. beslut om utbetalning av resekostnader och matpenning till en fånge. Också i bestämmelserna om ändringssökande är det oklart om en fånge får begära omprövning av och anföra besvär över beslut som gäller ekonomiska förmåner. Det är motiverat att precisera regleringen.

Ändringsbehov i lagen om verkställighet av samhällspåføljder

I tillämpningspraxis har man observerat några ändringsbehov i lagen om verkställighet av samhällspåføljder.

I 18 § 2 mom. i den gällande lagen föreskrivs om uppskov med eller avbrott i verkställigheten av påføljden. Enligt 2 mom. får verkställigheten skjutas upp eller avbrytas utöver på de grunder som anges i 1 mom. också när avtjänandet av ett ovillkorligt fångelsestraff eller någon annan samhällspåfølj utgör ett hinder för att inleda eller fortsätta verkställigheten. Som en för-

utsättning för uppskjutande eller avbrytande nämns i bestämmelsen dock inte verkställighet av häktning.

Enligt den gällande lagen ska i situationer som avses i 19 § Brottspåföljdsmyndigheten underrätta tingsrätten om saken. Enligt den lagstiftning som föregick lagen om verkställighet av samhällspåföljder, dvs. enligt 9 § i lagen om samhällstjänst (1055/1996) och 21 § i lagen om övervakningsstraff (330/2011) skulle Brottspåföljdsmyndigheten underrätta åklagaren om saken. Efter ikraftträdandet av lagen om verkställighet av samhällspåföljder har det dock visat sig vara befogat att åklagaren deltar i domstolsbehandlingen i ärenden som gäller förvandling av samhällstjänst eller övervakningsstraff. I dessa ärenden är åklagarens rättsliga prövning av betydelse. Däremot är förlängning av avtjäningstiden inte ett sådant ärende där åklagarens prövning och närvaro behövs. I majoriteten av de situationer som avses i paragrafen har man kommit fram till att förlänga avtjäningstiden och förvandling har inte övervägts.

I 30 § i den gällande lagen föreskrivs om beslutanderätt. I bestämmelsen anges dock inte beslutanderätten i fråga om i 50 § avsedda säkerhetskontroller och i 32 § avsedd ersättning för resekostnader.

I lagen saknas bestämmelser om förfarandet när fler än ett övervakningsstraff ska verkställas samtidigt. En sådan bestämmelse fanns i 22 § i den tidigare lagen om övervakningsstraff.

I 70 § föreskrivs om ställande under övervakning vid villkorlig frihet. I 1 mom. föreskrivs om förutsättningarna för ställande under övervakning. I 2 mom. föreskrivs om förutsättningarna för att inte ställa fången under övervakning, trots att någon av de i 1 mom. angivna förutsättningarna uppfylls. En fånge behöver inte ställas under övervakning, om det är klart obehövligt t.ex. på grund av att fången lider av en allvarlig sjukdom. I slutet av momentet föreskrivs ännu att fången inte heller behöver ställas under övervakning, om hans eller hennes övervakade frihet på prov och den övriga utredningen visar att det inte finns någon uppenbar risk för återfall i brott. Den sistnämnda meningen har i praktiken visat sig vara problematisk med tanke på strafftidens planmässighet och beslutsfattandet om ställande under övervakning.

Med tanke på strafftidens planmässighet är det viktigt att beslutet om ställande under övervakning fattas och de arrangemang som övervakningen förutsätter vidtas i god tid. Detta underlättar planeringen och genomförandet av övergången från fängelse till frihet på ett så helhetsmässigt sätt som möjligt. Under beredningen av beslut det är inte ännu möjligt att uppskatta hur övervakade frihet ska lyckas.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Ekonomiska förmåner som betalas till fångar

Propositionen har som mål att förenkla systemet med de ekonomiska förmåner som betalas till fångar. Ett annat mål är att de ekonomiska förmånerna bättre än i nuläget ska uppmuntra fångarna att delta i sådan sysselsättning som främjar uppfyllandet av målen i planen för strafftiden.

Den viktigaste ändringen i förhållande till nuläget är att fångarnas brukspenning och sysselsättningspenning ska betalas som dagpenning i stället för det nuvarande systemet där penningen betalas utifrån antalet timmar. Uträkningen av dessa förmåner ska bli enklare, eftersom man inte längre ska behöva bokföra de timmar fångarna deltagit i sysselsättning, utan fångarnas sysselsättningsdagar varje vecka ska beslutas i samband med placering i sysselsättning och sysselsättningspenning ska betalas på denna grund utifrån antalet dagar. Ändringen sporrar också fångarna till att delta i sådan sysselsättning där timantalet nödvändigtvis inte uppnår

maximiantalet per vecka och som trots detta kan vara nyttiga med tanke på målen i fångens plan för strafftiden.

I propositionen föreslås det att det till alla fångar och häktade i fortsättningen ska betalas brukspenning för hela strafftiden med undantag för tiden för övervakad frihet på prov och villkorlig frihet. Brukspenningen ska vara avsedd för anskaffning av nödvändiga basförmåner och den betalas oberoende av om fången deltar i sysselsättning eller inte. Bestämmelser om nivån på brukspenningen utfärdas genom förordning av statsrådet. Avsikten är att brukspenningen till sin storlek ska vara på samma nivå som i nuläget.

Till fångar och häktade som deltar i sysselsättning ska betalas sysselsättningspenning eller lön.

Lön ska endast betalas för arbete i öppna anstalter för arbetsverksamhet som utförs för någon annans än Brottsföljdsmyndighetens räkning. Det är fråga om ovan i avsnittet om nuläget beskrivet arbete i öppna anstalter, för vilket det i statsbudgeten reserverats ett separat anslag under moment 74. I lagen föreslås en bestämmelse om ersättande av resekostnaderna för fångar som deltar i arbete i öppna anstalter. För närvarande finns det inte någon sådan bestämmelse i lagen, men det är motiverat att fångarnas kostnader för arbetsresor ska kunna ersättas, om resorna till arbetsplatsen i en öppen anstalt föranleder kostnader för fången.

Till fångar och häktade som deltar i annan sysselsättning ska sysselsättningspenning betalas. Sysselsättningspenning ska betalas enligt tre kategorier. Grunderna för de olika kategorierna ska ändras så att uppfyllandet av målen i en enskild fånges plan för strafftiden klarare blir beaktat vid fastställandet av nivån på sysselsättningspenningen. En fånge ska sålunda kunna uppnå en högre kategori för sysselsättningspenningen när han eller hon gör framsteg i den verksamhet som anges i planen för strafftiden. På detta sätt ska systemet sporra fångarna att delta i sådan sysselsättning som främjar planen för strafftiden, och fångarna ska inte söka sig till sysselsättning endast på den grunden att en viss sysselsättning ger en bättre ersättning. I lagen ska också föreskrivas att de två lägre kategorierna för sysselsättningspenningen ska betalas i slutna fängelser och de två högre kategorierna i öppna anstalter. Också detta stöder en strafftid som framskrider på ett målinriktat sätt, eftersom det i öppna anstalter ska vara möjligt att få en lite högre sysselsättningspenning. Bestämmelsen begränsar också antalet kategorier för sysselsättningspenningen till två såväl i slutna som i öppna anstalter, vilket förenklar beslutsfattandet när en enskild fånges sysselsättningspenning bestäms.

I de remissvar som inkom om utkastet till proposition har det föreslagits att sysselsättningspenningen skulle kunna betalas som en deltidspenning så att endast hälften av sysselsättningspenningen skulle betalas för sysselsättning som varar t.ex. mindre än tre timmar. För det andra har det föreslagits att sysselsättningspenningen för förpackningsarbete som utförs i vissa fängelser skulle kunna betalas på basis av arbetsprestationen. Eftersom målet är att göra fångarnas ekonomiska förmåner enklare och klarare, dessa propositioner kan ses problematiska. Förslagen kan fortfarande också sporra fångarna att delta i sysselsättning som inte är ändamålsenlig med tanke på målen i planen för strafftiden i syfte att få en större sysselsättningspenning. I synnerhet utbetalning av s.k. ackordsersättning vid enskilda arbetsplatser är problematiskt med tanke på bildandet av en enhetlig praxis och det är svårt att definiera enhetliga bestämningsgrunder för ackordsersättningarna.

I remissvaren framfördes som risk med slopandet av ackordsersättning att fångarna inte längre kan motiveras att utföra packningsarbete som är bundet till tidsfrister, om de inte kan få extra ersättning för det. Detta kan leda till att packningsackord inte blir färdiga inom de avtalade tidsplanerna. Därför har man i beredningen ansett att det är fortfarande motiverat att upprätt-

hålla möjligheten att betala ersättning på grund av arbetsprestationer trots det ovannämnda problem.

I remisvaren också när det gäller slopandet av partiella dagtraktamenten har man ansett det medföra risk för att fångarna nödvändigtvis inte vill delta i heldagsverksamhet, om samma sysselsättningspenning kan uppnås genom halvdags deltagande. Det ska dock fortfarande finnas tre sysselsättningspenningsskategorier med hjälp av vilka fångarna kan motiveras att delta i sysselsättning som är ändamålsenlig i synnerhet med tanke på målsättningen i planen för strafftiden. För dessa orsaker har man i beredningen ansett att det är motiverat att sysselsättningspenning skulle betalas bara som dagspenning oberoende av daglig varaktighet av sysselsättningen.

Till fängelselagen ska fogas en bestämmelse om att ett beslut om sysselsättningspenning och lön kan tas upp till ny behandling, om förutsättningarna för deras utbetalning ändras, t.ex. på grund av fångens arbetsförmåga. Genom förordning av statsrådet ska det föreskrivas om nivå på och de närmare grunderna för sysselsättningspenningen och lönen.

Av orsaker som beskrivs ovan i avsnitt 2 ska man avskaffa det komplicerade systemet med in-drivning av ersättning för kost och logi. Vid beredningen av propositionen har man bedömt möjligheten att det t.ex. av fångar som deltar i civilt arbete eller i arbete i öppna anstalter fortfarande skulle kunna tas ut en ersättning för kost eller att man i fråga om dessa fångar skulle låta bli att betala ersättning enligt 7 kap. 5 § i fängelselagen för att de själva ordnar mathållningen. För att systemet med ekonomiska förmåner ska bevaras klart och enkelt har man dock kommit fram till att sådana undantag inte ska införas i lagen. Fängelset ska inte heller längre vara skyldigt att verkställa innehållning för betalning av fastställt underhållsbidrag. I praktiken har det inte varit möjligt att verkställa innehållning och avskaffande av skyldigheten förenklar utbetalningen lön och andra förmåner.

Nivån för beslutanderätten föreslås bli ändrad så att beslut om förmåner ska kunna fattas utöver fängelsedirektören och en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig också av en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning och övervakning. Detta är motiverat eftersom det är avdelningarnas brottspåföljdschefer som i praktiken i sitt arbete kommer i kontakt med fångarna och bäst känner dem och kan besluta om förmånerna. På motsvarande sätt ska beslutanderätten i frågor som gäller placering av fångar i sysselsättning ändras, eftersom det ofta är motiverat att ett beslut om placering i sysselsättning och om storleken på förmånerna fattas på samma gång.

Dessutom ska till fängelselagen och häktningsslagen fogas bestämmelser om rätt att söka ändring i beslut om förmåner.

3.2 Innehav och användning av pengar i fängelset

Betalkort som anskaffats av Brottspåföljdsmyndigheten har tagits i bruk för fångarna. Ibruktagande av betalkort underlättar avsevärt ordnandet av fångarnas användning av pengar i fängelset. De ekonomiska förmåner som betalas till fångarna kan sättas in direkt på betalkortet och fångarna kan göra sina uppköp genom användning av betalkortet. Penningöverföringar till fångarna kan också göras via nätbanken direkt på betalkortet, varvid de anhöriga inte behöver skicka kontanter till fångarna i brev eller ge kontanter i samband med besök. Brottspåföljdsmyndigheten ansvarar för de kostnader som användningen av betalkorten föranleder.

För att underlätta ibruktagandet av betalkort ska fängelselagen och häktningsslagen ändras så att det blir tillåtet att i en fånges eller häktads besittning ge ett av Brottspåföljdsmyndigheten godkänt betalkort. Betalkortet ska vara i fångens besittning och fångens penningmedel och de förmåner som utbetalats i fångelset ska kunna sättas in på det. I vissa situationer kan det vara motiverat att förvägra innehav av betalkort. Detta ska vara möjligt på samma grunder som i fråga om förvägran av innehav av annan egendom. Då ska fångens möjlighet att göra inköp ordnas på något annat sätt.

Enligt förslaget ska de penningmedel som finns på betalkortet i frigivningsskedet i princip överföras på fångens bankkonto. Om detta inte är möjligt av den anledningen att fången inte har ett bankkonto, kan penningmedlen fortfarande ges ut som kontanter, men det ska också vara möjligt att sätta in dem på något annat personligt betalningsinstrument som fången har. Bestämmelsen möjliggör i fortsättningen mer flexibla förfaranden för hantering av fångarnas penningmedel i frigivningsskedet. Också behovet att förvara kontanter i fängelserna minskar betydligt, eftersom kontanter i fortsättningen bara behöver ges till en del av fångarna i samband med frigivningen.

Vid beredningen av propositionen har man behandlat möjligheten att ge betalkortet i fångens besittning för en viss tid efter frigivningen och ålägga fången att själv tömma kortet eller använda de pengar som finns på kortet. Detta förslag är dock problematiskt bl.a. för att betalkortet administreras av Brottspåföljdsmyndigheten och det inte längre finns grunder för övervakning av fångens penninganvändning efter frigivningen. Denna lösning är också förenad med flera praktiska problem bl.a. i fråga om hur användningen av pengarna på betalkortet lyckas eller hur tömning av kortet lyckas och hur man ska förfara om det fortfarande finns pengar kvar på kortet.

3.3 Användning av fängsel under transporter

Liksom det konstateras ovan, har riksdagen ansett det vara problematiskt att det i fängelselagen och häktningsslagen inte finns någon bestämmelse med stöd av vilken alla fångar i en transport kan beläggas med fängsel under transporten. Därför föreslås det att fängelselagen och häktningsslagen ska kompletteras så att alla fångar som transporteras under korta transporter kan beläggas med fängsel under vissa förutsättningar. Huvudregeln ska fortfarande vara att beslut om att belägga fångar med fängsel fattas utifrån en individuell prövning. I första hand ska det vid ordnande av transporten också klarläggas om transportsäkerheten kan tryggas genom praktiska arrangemang, såsom genom att använda uppdelade fordon.

Med stöd av den föreslagna bestämmelsen ska under kortvariga transporter alla fångar som transporteras i samma fordon av nödvändiga orsaker som hänför sig till transportsäkerheten få beläggas med fängsel. Sådana orsaker är t.ex. bevarande av transportsäkerheten och fångens eller någon annans personliga integritet i situationer där det transporteras ett stort antal fångar, transporten äger rum i exceptionella trafikförhållanden eller det för användning av fängsel föreligger någon annan härmad jämförbar orsak. I praktiken är det nödvändigt att belägga alla fångar med fängsel när ett stort antal fångar transporteras till domstolen. I dessa situationer kan det transporteras häktade som är misstänkta för olika slags brott och personalen vid Brottspåföljdsmyndigheten har inte nödvändigtvis kännedom om de risker som de häktade är förenade med. I sådana situationer kan det exceptionellt vara motiverat att avvärja eventuella risker på förhand genom att under transporten belägga fångarna med fängsel.

3.4 Övriga förslag till ändring av fängelselagen och häktningslagen

I fängelselagen och häktningslagen föreslås också ändringar i enskilda bestämmelser om frågor som beskrivs i avsnittet bedömning av nuläget.

Det föreslås att regleringen om besöksförbud ska ändras så att förfarandet iakttar de allmänna principerna i förvaltningslagen.

Bestämmelserna om beslutanderätt ska preciseras till den del som bestämmelserna är oklara om vem som har behörigheten att fatta beslut i ett enskilt ärende. I lagarna ska dessutom införas vissa korrigeringar av teknisk natur.

3.5 Förslag till ändring av lagen om verkställighet av samhällspåföljder

Det föreslås att lagen om verkställighet av samhällspåföljder ska preciseras så att det till 19 § fogas en bestämmelse om åklagarens deltagande i domstolsbehandlingen när frågan om förvandling av samhällstjänst till övervakningsstraff eller till ett ovillkorligt fängelsestraff behandlas. Detta är motiverat, eftersom det till ärendet hänför sig sådan rättslig prövning som hör till åklagarens uppgifter.

Dessutom föreslås det att de preciseringar som behandlas ovan i avsnittet bedömning av nuläget ska införas i lagen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för myndigheternas verksamhet

De förmåner som betalas till fångar ska i viss mån allokeras på nytt så att förmånerna ökar för fångar i slutna fängelser och minskar i öppna anstalter. Genom förordning av statsrådet ska det föreskrivas om nivån på förmånerna. Nivån på brukspenningen bevaras oförändrad 40–50 euro i månaden, men ska i fortsättningen betalas till alla fångar som avtjänar straff och alla häktade. Sysselsättningspenningen för fångar och häktade som deltar i sysselsättning ska uppgå till 100–200 euro beroende på kategorin för sysselsättningspenningen. Lönen för arbete i öppna anstalter som betalas med stöd av moment 74 i statsbudgeten ska minska jämfört med nuläget, men också fångar som utför arbete i öppna anstalter ska i fortsättningen få brukspenning. Nivåerna på lönen för arbete i öppna anstalter ska uppgå till ca 480 euro och ca 520 euro.

Ersättning av arbetsreskostnaderna för fångar som utför arbete i öppna anstalter orsakar årliga kostnader på uppskattningsvis 60 000 euro. Denna kostnad kan dock täckas genom det anslag som ingår i statsbudgeten under moment 74. Ändringen förutsätter inga ändringar i användningsändamålet för det anslag som antecknats under moment 74.

Hanteringen av fångarnas penningmedel orsakar i dagsläget årliga kostnader på ca 100 000 euro, eftersom Brottsförhållningsmyndigheten betalar servicecentralen för överföringen av penningmedel. Efter att fångarnas betalkort tagits i bruk ska dessa betalningar upphöra. Ibruktagandet av betalkort föranleder Brottsförhållningsmyndigheten kostnader på ca 20 000 euro och därefter årliga kostnader på ca 20 000 euro. Nettoinsparingen är ca 80 000 euro årligen.

Uträkningen av förmåner och hanteringen av penningmedel har bundit upp mycket av personalens arbetstid. Personalbehovet för skötseln av administratörsuppgifter för systemen för betalkorten, huvudkassan och VankiPrima är i fortsättningen cirka fem årsverken. I slutna fäng-

elser uppnås en produktivitetinbesparing på 12 årsverken. I öppna anstalter minskar löneräk-narnas lagringsuppgifter med cirka ett årsverke. Sammanlagt uppstår produktivitetinbespa-ringar på 13 årsverken.

Dessutom kommer den tid som arbetsledningen, väktarna och handledarna använder för att granska arbetstidsbokföringen och lönerna samt de andra förmånerna att minska i och med det nya kunddatasystemet (Roti) från och med 2019. I kostnads-nyttoanalysen av Roti-systemet uppskattade man att registreringen av löner och andra förmåner i det nya systemet kommer att ta 40 procent mindre arbetstid i anspråk, vilket i form av ökad produktivitet motsvarar en in-besparing på 5–6 årsverken. Denna inbesparing ingick i Roti-projektets eftersträvade produk-tivitetinbesparingsmål på 70 årsverken.

De ovan angivna produktivitetseffekterna beaktades i rambeslutet från våren 2013, och mot-svarande personalnedskärningar ingick i genomförandet av Brottspåföljdsmyndighetens an-passningsplan för åren 2012–2016. Vid Brottspåföljdsmyndigheten har man redan genomfört den personalnedskärning som motsvarar produktiviteten. Den arbetstidsinbesparing som upp-står genom regeringens proposition allokeras på nytt inom Brottspåföljdsmyndigheten till ar-bete som utförs i kontakt med fångarna.

De ändringar som införs i fångarnas förmånssystem ska genomföras inom ramen för de anslag som redan nu reserverats för dem. Årligen har förmåner till ett belopp av ca 3,7 miljoner euro utbetalats till fångarna från Brottspåföljdsmyndighetens omkostnader. Utöver detta har det för arbete i öppna anstalter i statsbudgeten under moment 74 reserverats ett anslag på 5 miljoner euro.

4.2 Samhälleliga konsekvenser

Fångarnas förmånssystem blir mer sporrande för fångarna, eftersom storleken på förmånerna i större grad påverkas av hur sysselsättningen främjar målsättningen i fångens plan för straffti-den. Detta kan förbättra fångens beredskap att leva ett liv utan brottslighet efter frigivningen.

5 Beredningen av propositionen

Lagförslaget har beretts vid justitieministeriet i samarbete med Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

Justitieministeriet begärde utlåtande över utkastet till regeringsproposition av 14 instanser. Ut-låtande lämnades av riksdagens biträdande justitieombudsman, finansministeriet, Riksåkla-garämbetet, Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet, Södra Finlands brottspå-följdsregion, Västra Finlands brottspåföljdsregion, Östra och Norra Finlands brottspåföljds-region, Tavastehus förvaltningsdomstol, Östra Finlands förvaltningsdomstol, Vankilavirkaili-jain liitto VVL ry, Vankila- ja kriminaalityön henkilöstö VakHe ry och Kriminaalihuollon tukisäätiö Krits ry.

I utlåtandena understöddes propositionens mål. I flera utlåtanden betonades det att betalnings-grunderna för de ekonomiska förmånerna bör vara lika och får inte lämna alltför stort ut-rymme för tolkning. Bestämmelserna har preciserats till denna del.

Dessutom ingick i utlåtandena vissa innehållsmässiga ändringsförslag vilka behandlas när-mare ovan i avsnittet om målsättningen och de viktigaste förslagen.

RP 263/2016 rd

Finansministeriet förutsatte i sitt utlåtande preciseringar i avsnittet om propositionens ekonomiska konsekvenser. De saker som lyftes fram i utlåtandet har beaktats.

Riksdagens biträdande justitieombudsman ansåg i sitt utlåtande att förslaget om möjlighet att kunna belägga alla fångar med fängsel under en transport är problematisk med tanke på 7 § i grundlagen och internationella rekommendationer. Förslagets förenlighet med grundlagen har behandlats i avsnittet om förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Fängelselagen

2 kap Inledande av verkställighet

2 §. *Inledande av verkställighet innan en dom vinner laga kraft.* Det föreslås att paragrafens rubrik preciseras.

2 a §. *Efterlysning.* Det föreslås att paragrafens ordalydelse ska ändras så att det av den framgår att efterlysning är beroende av prövning. Paragrafen avser att Brottspåföljdsmyndigheten har prövningsrätt i fråga om det skede i vilket den dömda efterlyses och de åtgärder vilka Brottspåföljdsmyndigheten vidtar innan den framställer en begäran om efterlysning till polisen.

10 §. *Beslutanderätt.* Det föreslås att det till 1 mom. ska fogas en bestämmelse om att direktören för bedömningscentrumet eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är vikarie för direktören för bedömningscentrumet också ska besluta om uppskov med verkställigheten av hälsoskäl som med stöd av 3 § beviljas den som dömts till förvandlingsstraff för böter.

4 kap Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset

11 §. *Beslutanderätt.* Det föreslås att paragrafen ska preciseras så att det där också föreskrivs om beslutanderätt i fråga om ersättning för resekostnader enligt 3 §. För närvarande finns det inte någon bestämmelse om beslutanderätt, fastän det går att begära omprövning av beslut om ersättning av resekostnader med stöd av 20 kap. i fängelselagen. Nivån för beslutanderätten i frågor som gäller resor för en fange som anländer till ett fängelse och i frågor som gäller resor för hörande om placering föreslås vara direktören för bedömningscentrumet eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är vikarie för direktören för bedömningscentrumet, eller en i brottspåföljdsregionens arbetsordning förordnad direktör för en byrå för samhällspåföljder eller en tjänsteman som är ställföreträdare för direktören för en byrå för samhällspåföljder. Beslutanderätten ska således innehåvas av samma tjänstemän som också beslutar om det fängelse fången ska placeras i och den tidpunkt fången ska anmäla sig där. Eftersom det är fråga om ett beslut med ringa prövningsrätt, kan det i brottspåföljdsregionens arbetsordning bestämmas att beslutet också kan fattas av någon annan tjänsteman vid bedömningscentrumet eller byrån för samhällspåföljder.

Beslut om ersättning av resekostnaderna för en fange som frigges och om ersättning för resekostnader med stöd av 3 § 2 mom. i kapitlet ska fattas av en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning i fängelset på det sätt som anges i fängelsets arbetsordning.

7 kap Basvård och boende

7 §. *Beslutanderätt.* Det föreslås att 2 mom. i paragrafen ska preciseras så att det där också föreskrivs om beslutanderätt i fråga om utbetalning av matpenning enligt 5 §. För närvarande finns det ingen bestämmelse om beslutanderätten, fastän det är fråga om en ekonomisk förmån som betalas till fångar. Nivån för beslutanderätten föreslås vara en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning och övervakning. I fängelsets arbetsordning ska det bestämmas om de tjänstemän som använder beslutanderätt. Nivån för beslutanderätten

ska vara densamma som i fråga om placering i avdelning enligt 5 kap., eftersom utbetalning av matpenning ska ske på sådana avdelningar där fångarna själva ordnar sin mathållning.

I paragrafen föreskrivs det också om beslutanderätt i frågor som gäller avvikelse från den normala kosten. I bestämmelsen föreskrivs det dock bara om situationer där avvikelse från den normala kosten görs på religiösa grunder. För klarhetens skull ska bestämmelsen preciseras så att beslutanderätten också gäller avvikelse från den normala kosten av hälsoskäl.

8 kap **Sysselsättning**

5 §. Yrkesarbete och förberedande arbete. Det föreslås att uppdelningen i yrkesarbete och förberedande arbete ska slopas, varför paragrafen ska upphävas såsom onödig.

14 §. Beslutanderätt. Det föreslås att 1 mom. ska ändras så att beslut om placering av en fånge i sysselsättning kan fattas av en av fängelsedirektören förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning. Beslutanderätt kan sålunda styras till en lägre nivå än i nuläget. Nivån för beslutanderätten ska motsvara det som föreslås i fråga om utbetalning av brukspenning, sysselsättningspenning och lön, eftersom det är motiverat att dessa beslut fattas samtidigt som beslutet om placering i sysselsättning.

9 kap **Fångarnas egendom och inkomster**

3 §. Innehav av pengar och andra betalningsmedel. Liksom för närvarande, ska det i 1 mom. föreskrivas att en fånge i ett slutet fängelse inte har rätt att inneha kontanta pengar eller andra betalningsmedel. Paragrafen ska ändras så att det i en fånges besittning kan ges ett betalkort som godkänts av Brottspåföljdsmyndigheten. Kontanter som fångarna har med sig och pengar och förmåner som fångarna under fängelsetiden får kan sättas in på ett betalkort som fången får använda i anstaltsbutiken för inköp. Betalkorten ska anskaffas av Brottspåföljdsmyndigheten och de ska ges i fångens besittning när han eller hon kommer till fängelset. Betalkortet ska vara i fångens besittning under hela strafftiden ända till frigivningen. En fånge ska också kunna använda betalkortet utanför fängelset t.ex. under permissioner.

I regel ska betalkortet ges i fångens besittning, men i vissa situationer är det motiverat att förvägra detta. Sådana situationer kan t.ex. vara att fången placerats på en säkerhetsavdelning eller en avskildhetsavdelning eller att fången missbrukat betalkortet. Förutsättningarna för att förvägra överlämnande av betalkortet i fångens besittning ska bedömas med stöd av 1 § i kapitlet.

Till 2 mom. ska fogas en möjlighet att ge ett betalkort i en sådan fånges besittning som är i ett öppet fängelse.

I 3 mom. ska det föreskrivas om utdrag över fångens penningmedel som ges månatligen. Bestämmelsen motsvarar den nuvarande bestämmelsen.

5 §. Återlämnande av egendom. Det föreslås att det till 1 mom. fogas en bestämmelse om att pengar som finns på en fånges betalkort i frigivningsskedet ska överföras på hans eller hennes bankkonto. I vissa situationer är detta inte möjligt t.ex. om fången inte har ett bankkonto. Då ska de pengar som finns på betalkortet ges till fången som kontanter eller på något annat lämpligt sätt. Det betalkort som används i fängelset ska dödas i samband med frigivningen och det ges inte till fången efter frigivningen.

6 §. Brukspenning, sysselsättningspenning och lön. I paragrafen ska föreskrivas om de förmåner som betalas till fångar. Förmånerna ska vara brukspenning, sysselsättningspenning och lön, liksom även i nuläget. Förutsättningarna för betalning av förmånerna ska dock ändras.

Det föreslås att 1 mom. ska ändras så att det där föreskrivs om betalning av brukspenning. Brukspenning ska betalas till alla fångar under hela fängelsetiden från och med det att avtjänandet av fängelsestraffet som en fånge börjar. Under verkställigheten av häktning tillämpas bestämmelserna i häktningsslagen på betalning av brukspenning. Brukspenning ska sålunda betalas bl.a. under permission och andra tider fången vistas utanför fängelset, om denna tid inräknas i strafftiden. T.ex. tiden för olovligt avvikande eller rymning betalas ingen brukspenning, eftersom denna tid inte inräknas i strafftiden. Brukspenning ska inte betalas efter det att fången frigetts från fängelset, dvs. för tiden i övervakad frihet på prov och villkorlig frihet. Betalning av brukspenning ska inte längre vara beroende av om fången får sysselsättningspenning eller lön, utan dessa ekonomiska förmåner kan också betalas till fångar utöver brukspenning. Detta ska konstateras i momentet.

I 2 mom. ska det föreskrivas om sysselsättningspenning som ska betalas till fångar. Sysselsättningspenning ska betalas till fångar som deltar i sysselsättning för den tid som de deltagit i sysselsättningen, liksom i nuläget. Också till dem som deltar i sysselsättning i öppen anstalt ska i fortsättningen betalas sysselsättningspenning, om det inte är fråga om i 3 mom. avsett arbete i öppna anstalter. Sysselsättningspenning ska betalas enligt tre kategorier på basis av hur de mål som uppställs i planen för strafftiden uppfyllts och hur regelbundet och varaktigt deltagandet är. Bestämmelsen avviker från den nuvarande på det sättet att målen i planen för strafftiden för fången klarare ska beaktas när kategorin för sysselsättningspenningen bedöms. Dessutom ska det föreskrivas att de två högre kategorierna av sysselsättningspenningen ska användas i öppna anstalter och de två lägre i slutna fängelser. Sålunda ska den högsta kategorin av sysselsättningspenningen endast vara i bruk i öppna anstalter och den lägre endast i slutna fängelser.

Utgångspunkten vid utbetalning av sysselsättningspenning kan anses vara att när fången inleder avtjänandet av straffet ska kategorin på sysselsättningspenningen vara lägre. Kategorin för sysselsättningspenningen ska kunna höjas planmässigt under loppet av strafftiden.

I momentet ska det också föreskrivas om ett tillägg till sysselsättningspenningen som baserar sig på provision. Sådan provision kan betalas till fångar som deltar i sammansättnings- eller packningsarbete eller i annat med dessa jämförbart arbete. Provision kan betalas t.ex. för det skruvförpackningsarbete som utförs vid vissa fängelser. Provision ska utbetalas på grundval av mängden arbetsprestationer. Med arbetsprestation avses t.ex. produkter eller delar av produkter som färdigställts. Närmare bestämmelser om provisionens högsta belopp ska utfärdas genom förordning av statsrådet och föreskrifter om i vilken arbetsverksamhet provision utbetalas samt om provisionens belopp ska utfärdas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

Begreppet förberedande arbete ska strykas i bestämmelsen.

I 3 mom. ska föreskrivas om de situationer där lön ska betalas till en fånge. Lön ska endast betalas för arbete i öppna anstalter som utförs för någon annans än Brottspåföljdsmyndighetens räkning. Anslaget får användas för arbete i öppna anstalter bl.a. vid kommunernas, församlingarnas och allmännyttiga samfunds arbetsprojekt. Arbetena i fråga organiseras och utförs under styrning av utomstående aktörer eller samarbetspartner. Brottspåföljdsmyndigheten har ingått avtal om arbete i öppna anstalter med Senatfastigheter, Forststyrelsen, Sveaborgs för-

valtningsnämnd samt Museiverket. För annat arbete i öppna anstalter betalas sysselsättningspenning.

Lön för arbete i öppna anstalter ska betalas i två olika kategorier, när det för närvarande finns sex kategorier. Ett reducerat antal kategorier förenklar kalkyleringen, men bevarar en tillräcklig sporre. I lönesättningen är det viktigt med sporrar, eftersom arbetet utförs för externa aktörer. Som en ny punkt ska till momentet fogas en bestämmelse om att löneklassen bestäms enligt hur krävande arbetet är och fångens personliga prestation.

För de dagar som ingår i sysselsättningsplikten ska till en fänge kunna betalas dels sysselsättningspenning och dels lön i enlighet med om han eller hon den aktuella dagen deltar i arbete i öppna anstalter eller i annan sysselsättning. För en och samma dag ska dock endast antingen sysselsättningspenning eller lön för arbete i öppna anstalter betalas.

I 4 mom. ska föreskrivas på motsvarande sätt som i det nuvarande momentet att förmånerna utbetalas minst en gång i månaden. Eftersom fångarna ska få betalkort till sitt förfogande, ska förmånerna sättas in på dem eller direkt på fångens bankkonto.

6 a §. Ersättning för arbetsresekostnader. I paragrafen föreslås en ny bestämmelse om ersättning för arbetsresekostnader vid arbete i öppna anstalter som utförs för någon annans än Brottsföljdsmyndighetens räkning. Hittills har det saknats en bestämmelse om hur resekostnadsersättning har kunnat betalas till t.ex. den som utför arbete i öppna anstalter utanför fängelset, om han eller hon för resan har använt ett offentligt forskaffningsmedel eller egen bil. Resekostnaderna ska ersättas i enlighet med kostnaderna för användning av det billigaste allmänna forskaffningsmedlet.

7 §. Innehållning på lön. I 1 mom. ska det föreskrivas, liksom i nuläget, att förskottsuppbörd av skatt och utmätning ska verkställas enligt lagstiftningen om dem.

Det föreslås att 2 mom. som gäller innehållning på lönen som verkställs för ersättning för kost och logi ska upphävas på de grunder som närmare framgår av avsnitt 2 i den allmänna motiveringen.

Det föreslås att 3 mom. om innehållning för betalning av fastställt underhållsbidrag ska upphävas.

Det föreslås att 4 mom. som gäller ersättning för kost och logi som tas ut av fångar som utför eget produktivt arbete eller något annat civilt arbete än arbetspraktik ska upphävas.

8 §. Obetalda prestationer. I paragrafen ska det på samma sätt som i nuläget föreskrivas om möjligheten att lämna sysselsättningspenningen obetald i vissa situationer. Det ska dock inte längre vara möjligt att lämna brukspenningen obetald, eftersom brukspenning ska betalas till fångarna oberoende av om de får några andra ekonomiska förmåner eller inte. I paragrafens sista mening föreskrivs det nuförtiden att det av en fänge kan tas ut ersättning för kost och logi, fastän sysselsättningspenningen eller brukspenningen skulle lämnas obetald. Eftersom ersättning för kost och logi inte längre ska tas ut av fångarna, föreslås det att sista meningen i paragrafen ska upphävas.

8 a §. Granskning av sysselsättningspenning och lön. Det föreslås en ny 8 a § i 9 kap. I paragrafen ska det föreskrivas om det förfarande som ska iakttas, om förutsättningarna för betalning av sysselsättningspenning eller lön förändras. Med stöd av paragrafen kan betalning av sysselsättningspenning och lön avslutas eller sysselsättningspenningens kategori och löneklas-

sen ändras, om förutsättningarna enligt 6 § för deras betalning förändras. Bestämmelsen ska tillämpas t.ex. när en fånge inte längre deltar i sysselsättning på grund av permanent nedsatt arbetsförmåga. Med stöd av bestämmelsen kan sysselsättningspenningens kategori eller löneklassen granskas också t.ex. när fången gör framsteg med avseende på uppnåendet av målen i planen för strafftiden.

9 §. Beslutanderätt. Till 2 mom. ska fogas bestämmelser om beslutanderätt i frågor som gäller förmåner som betalas till fångar. Beslutanderätt ska användas av fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning och övervakning. Nivån för beslutanderätten ska vara densamma som vid beslut om placering i sysselsättning, eftersom det är motiverat att besluten om placering i sysselsättning och om den förmån som ska betalas fattas på samma gång.

10 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. I 1 mom. föreslås det att bestämmelserna om hur innehållning ska bestämmas och verkställas ska strykas. Det föreslås att till 2 mom. ska fogas en bestämmelse om att Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet kan utfärda närmare föreskrifter om egenskaperna för samt överlämnande och användning av det av Brottspåföljdsmyndigheten godkända betalkortet. Föreskrifterna kan sålunda gälla praktiska arrangemang i samband med användningen av betalkort. Dessutom ska till momentet fogas en bestämmelse om att centralförvaltningsenheten utfärdar närmare föreskrifter om provision som betalas utöver sysselsättningspenningen. Genom föreskrifter som utfärdas av centralförvaltningsenheten fastställs mer exakt när provision ska utbetalas samt provisionens belopp.

12 kap **Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation**

11 §. Beslutanderätt. Den felaktiga hänvisningen i 2 mom. till 9 § i kapitlet föreslås bli ändrad till en hänvisning till 9 b § i kapitlet.

13 kap **Besök**

10 §. Besöksförbud. I paragrafen föreskrivs om meddelande av besöksförbud. Enligt 4 mom. ska besökaren om möjligt höras och beslut om besöksförbud ska vara skriftliga. På grund av det ställningstagande från biträdande justitieombudsmannen som beskrivs ovan i den allmänna motiveringen är det motiverat att iakttä de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen vid hörande av besökare. En separat bestämmelse om skriftlig form för beslutet om besöksförbud kan också anses vara onödig. Därför föreslås det att 4 mom. ska upphävas. I fråga om hörande och formen för beslutet ska i fortsättningen de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen tillämpas.

18 kap **Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel**

2 §. Användning av fängsel. Paragrafens 1 mom. ska motsvara gällande 1 mom.

Till 2 mom. ska fogas en ny bestämmelse om beläggning av fångar med fängsel under transporter. Med stöd av bestämmelsen ska det under kortvariga transporter vara möjligt att belägga alla fångar som transporteras i samma fordon med fängsel, om det är nödvändigt för att skydda en fånges eller en annan persons säkerhet eller för att bevara transportens säkerhet i situationer där man blir tvungen att transportera ett stort antal fångar, transporten äger rum under exceptionella trafikförhållanden eller det föreligger någon annan härmed jämförbar orsak för användning av fängsel. Innehållet i bestämmelsen behandlas närmare nedan i motiveringen

till 13 kap. 2 § i häktningsslagen, eftersom de viktigaste tillämpningssituationerna hänför sig till transport av häktade.

Bestämmelsen i nuvarande 2 mom. flyttas till 3 mom.

8 §. Beslutanderätt. Det föreslås att det till paragrafen ska fogas en bestämmelse om att beslut om att belägga fångar med fängsel utan individuell prövning enligt 2 § 2 mom. i princip ska fattas av säkerhetsansvariga, när beslut om användning av fängsel annars i princip fattas av tjänstemän i chefsuppgifter inom övervakningen. Om ärendet inte tål uppskov, kan en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen också fatta beslutet.

19 kap Anmälningar och lämnande av upplysningar

11 §. Beslutanderätt. Det föreslås att paragrafen ska ändras så att kretsen av tjänstemän som använder beslutanderätt vid anmälning av upplysningar ska utvidgas. I synnerhet ska det skapas större möjligheter att utöka kretsen av tjänstemän som får göra anmälningar till polisen om saker som anges i 5 § 1 mom. Detta är motiverat, eftersom det i anmälningarna är fråga om tämligen obetydliga och rutinmässiga saker. Tjänstemännen vid verkställighetsenheten ska besluta om och sörja för att polisen i enlighet med 5 § 2 mom. underrättas om frigivning av personer som dömts för brott mot liv samt grova vålds- eller sexualbrott.

20 kap Ändringssökande

1 §. Beslut i vilka ändring får sökas. Det föreslås att 1 mom. 7 punkten ändras så att till punkten fogas möjligheten att begära omprövning av eller anföra besvär över beslut som gäller betalning av matpenning enligt 7 kap. 5 § 3 mom. i fängelselagen. Det föreslås att 9 punkten ändras så att till punkten fogas möjligheten att begära omprövning av eller anföra besvär över beslut som gäller förmåner som betalas till fångar enligt 9 kap. 6, 6 a och 8 a §. Samtidigt ska i punkten strykas möjligheten att begära omprövning av eller anföra besvär över indrivning av ersättning för kost och logi enligt 9 kap. 7 och 8 §, eftersom dessa kostnader inte längre kommer att drivas in.

3 §. Beslutanderätt i och handläggning av begäran om omprövning. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar i princip om permission, tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier för dem som avtjänar fängelse på livstid och placering i anstalt utanför fängelset för fångar som avtjänar livstids fängelse samt fångar som avtjänar straffet i dess helhet. Centralförvaltningsenheten beslutar också om beviljande av permission till en annan stat än Finland. Om permission har ansökts utifrån 14 kap. 5 § i fängelselagen av synnerligen viktigt skäl i ovan nämnda situationer och Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet har fattat beslutet om permissionen, anförs besvär över beslutet och återkallandet direkt hos Helsingfors förvaltningsdomstol i enlighet med 4 § och 10 §. Förfarandet ska vara detsamma när Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar om tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier och placering i anstalt utanför fängelset för fångar som avtjänar livstids fängelse samt för fångar som avtjänar straffet i dess helhet eller om återkallande av sådant tillstånd. I 3 mom. föreslås ett tillägg om saken för att klargöra detta.

7 §. Hur begäran om omprövning och besvär påverkar verkställigheten. Det föreslås att det till paragrafen ska fogas ett 2 mom. med en bestämmelse om att ändring i ett beslut av förvaltningsdomstolen om avbrytande av verkställigheten inte får sökas genom särskilda besvär.

1.2 Häktningsslagen

3 kap **Placering i fängelset, basvård och förflyttning**

9 §. Beslutanderätt. Bestämmelsen i 1 mom. om beslutsfattande om den normala kosten ska preciseras på motsvarande sätt som 7 kap. 7 § i fängelselagen.

4 kap **Sysselsättning**

4 §. Beslutanderätt. Paragrafen ska ändras så att beslutanderätt i frågor som gäller placering av häktade i sysselsättning utöver av fängelsedirektören och en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig också kan användas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning och övervakning. Bestämmelsen ska motsvara den ändring som föreslås i 8 kap. 14 § i fängelselagen.

5 kap **De häktades egendom och inkomster**

3 §. Innehav av pengar och andra betalningsmedel. Bestämmelsen ska motsvara den bestämmelse som föreslås i 9 kap. 3 § i fängelselagen. En häktade ska få ha i sin besittning ett av Brottsförmyndigheten godkänt betalkort på vilket de pengar som han eller hon har till sitt förfogande sätts in och de förmåner som fängelset betalar honom eller henne betalas in.

6 §. Återlämnande av egendom. Bestämmelsen ska motsvara den bestämmelse som föreslås i 9 kap. 5 § i fängelselagen.

7 §. Brukspenning och sysselsättningspenning. I paragrafen ska det föreskrivas om ekonomiska förmåner som betalas till häktade. Med stöd av bestämmelsen ska till den häktade betalas brukspenning för den tid som häktningen verkställs. Brukspenning ska endast betalas för den häktningstid som verkställs i fängelse. För den tid som en häktad finns i förvar hos polisen med stöd av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen ska brukspenning inte betalas. Till häktade som deltar i sysselsättning kan dessutom sysselsättningspenning betalas.

Bestämmelserna i 9 kap. i fängelselagen ska i tillämpliga delar tillämpas på utbetalning av sysselsättningspenning. Eftersom det för häktade i regel inte har utarbetats någon plan för strafftiden, ska kategorin för sysselsättningspenningen i första hand bedömas utifrån hur långvarigt och regelbundet deltagandet i sysselsättningen har varit.

8 §. Beslutanderätt. I 2 mom. föreslås en motsvarande ändring som i 4 kap. 4 §.

9 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Bestämmelsen ska motsvara den bestämmelse som föreslås i 9 kap. 10 § i fängelselagen.

9 kap **Besök och andra kontakter utom fängelset**

8 §. Besöksförbud. Bestämmelsen ska motsvara den ändring som föreslås i 13 kap. 10 § i fängelselagen.

15 §. Beslutanderätt. Bestämmelsen i 1 mom. sista meningen om beslutanderätt om permissioner ska strykas. Beslutanderätten i fråga om permissioner för häktade bestäms i fortsättningen enbart med stöd av 16 kap. 1 § 1 mom. 8 punkten. Enligt bestämmelsen i fråga bestäms beslutanderätten i fråga om permissioner för häktade enligt 14 kap. 11 § i fängelselagen.

10 kap **Ordningen och disciplinen i ett fängelse**

16 §. *Beslutanderätt.* Paragrafens 1 mom. ska ändras så att begreppet direktören för regionfängelset korrigeras till regiondirektören.

13 kap **Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel**

2 §. *Användning av fängsel.* Paragrafens 1 mom. ska motsvara gällande 1 mom.

Till 2 mom. ska fogas en ny bestämmelse om beläggning av häktade med fängsel under transporter. Med stöd av bestämmelsen ska det under kortvariga transporter undantagsvis vara möjligt att belägga alla häktade som transporteras i samma fordon med fängsel, om det är nödvändigt för att skydda en fånges eller en annan persons säkerhet eller för att bevara transportens säkerhet i situationer där man blir tvungen att transportera ett stort antal fångar eller transporten äger rum under exceptionella trafikförhållanden, eller det föreligger någon annan härmed jämförbar orsak för användning av fängsel. Bestämmelsen utgör ett undantag i vad som föreskrivs i 1 mom. om att användning av fängsel ska ske utifrån en individuell prövning. Därför ska i första hand beslut om att belägga häktade med fängsel fortfarande fattas med stöd av 1 mom.

En förutsättning för att belägga alla häktade med fängsel ska för det första vara att transporten är kortvarig. En förutsättning ska också vara att det antal häktade som transporteras är stort, att transporten äger rum i exceptionella trafikförhållanden eller att transporten på något annat sätt är jämförbar med dessa situationer. Fem eller fler häktade som ska transporteras kan i typiska fall anses vara ett stort antal. T.ex. vägarbeten, seriekrock, översvämning eller någon annan händelse som påverkar trafikflödet på ett exceptionellt sätt kan komma i fråga som exceptionella trafikförhållanden. T.ex. en överraskande händelse under en transport, såsom en sjukdomsattack som kräver att de häktade beläggs med fängsel för att transporten ska kunna fortsätta, kan anses vara en situation som är jämförbar med sådana situationer.

Bestämmelsen ska kunna tillämpas när häktade transporteras till rättegångar i större tingsrätter, varvid det ofta är nödvändigt att transportera ett stort antal häktade i samma transport, samt annars under transporter i stadsområden, om man har kännedom om ovan nämnda faktorer som stör trafiken. T.ex. vid reguljära transporter mellan fängelserna bör användning av fängsel bedömas med stöd av 1 mom.

Också i de ovan beskrivna situationerna ska det förutsättas att användning av fängsel är nödvändigt för att skydda en häktads eller en annan persons säkerhet eller för att bevara transportens säkerhet. Nödvändigheten innebär att när det övervägs om alla häktade som transporteras ska beläggas med fängsel ska också andra möjliga arrangemang bedömas, såsom användning av uppdelade fordon eller placering av häktade som är fientliga mot varandra i olika transporter, för att bevara transportens säkerhet.

Med skyddande av en häktads eller en annan persons säkerhet avses att det mot transporten riktar sig ett hot om våld mellan de häktade, mot personalen eller utomstående personer, t.ex. på grund av de brott för vilka de som transporteras misstänks eller på grund av andra faktorer som är kända om de personer som transporteras. Med säkerställande av ordningen under transporten avses att det till transporten hänför sig risk för rymning eller annan risk för att transporten inte kan utföras på behörigt sätt t.ex. på grund av kända trafikförhållanden. Den säkerhetsprövning som avses i bestämmelsen ska grunda sig på en helhetsbedömning av transportens säkerhet. När det fattas beslut om användning av fängsel ska det bedömas om det i transporten som helhet ingår en sådan risk för våld eller rymning att det är motiverat att belägga alla häktade med fängsel.

Bestämmelsen i nuvarande 2 mom. flyttas till 3 mom.

8 §. Beslutanderätt. Det föreslås att paragrafen ska ändras så att den motsvarar bestämmelsen i 18 kap. 8 § i fängelselagen.

15 kap **Ändringssökande**

1 §. Beslut i vilka ändring får sökas. Det föreslås att det till 1 mom. 2 punkten ska fogas en bestämmelse om att betalning av förmåner enligt 5 kap. 7 § ska vara beslut som den häktade får begära omprövning av och anföra besvär över.

1.3 **Lag om verkställighet av samhällspåföljder**

18 §. Uppskov med eller avbrott i verkställigheten. Till 2 mom. ska fogas verkställighet av häktning som en sådan orsak på grund av vilken verkställighet av en samhällspåföljd får skjutas upp eller avbrytas.

19 §. Förlängning av avtjäningstiden genom domstolsbeslut. Enligt 19 § får domstolen förlänga den tid under vilken samhällspåföljden ska verkställas, om samhällspåföljden inte kan avtjänas inom den maximitid som anges i 17 § av någon annan orsak än grovt brott mot de skyldigheter som hänför sig till avtjänandet av samhällspåföljden. Domstolen får förlänga den tid under vilken samhällspåföljden ska verkställas eller förvandla den icke avtjänade delen av samhällstjänst till ett övervakningsstraff eller till ett ovillkorligt fängelsestraff, eller ett övervakningsstraff till ett ovillkorligt fängelsestraff.

När maximitiden överskrids får domstolen enligt 2 mom. förlänga den tid under vilken samhällspåföljden ska verkställas eller förvandla samhällstjänsten till ett övervakningsstraff eller till ett ovillkorligt fängelsestraff och ett övervakningsstraff till ett ovillkorligt fängelsestraff. Om den tid som ännu inte avtjänats är kort eller av orsaker som uppräknas i paragrafen och som inte beror på den dömden får domstolen betrakta den redan avtjänade samhällstjänsten eller det redan avtjänade övervakningsstraffet som fullt avtjänat straff. Den sistnämnda bestämmelsen bör också gälla ungdomsstraff, varför ett omnämnande av ungdomsstraff ska fogas till 19 § 2 mom.

Paragrafens 3 mom. föreslås ändras så, att åklagaren ska vara närvarande vid ärendets behandling vid prövning enligt 2 mom. av förvandling av den icke avtjänade delen av samhällstjänst till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff, eller den icke avtjänade delen av ett övervakningsstraff till ett ovillkorligt fängelsestraff.

30 §. Beslutanderätt. Till 30 § ska fogas två grupper av beslut som nu saknas i den gällande paragrafens bestämmelser om behörighet att fatta beslut och som förutsätts av en detaljerad reglering om beslutanderätt. Till 2 mom. fogas en bestämmelse om befogenhet för direktören för byrån för samhällspåföljder, eller om saken inte tål uppskov, i arbetsordningen bestämd fängelsedirektör, biträdande direktör eller brottspåföljdschef att avgöra i 32 § avsedda ersättningar för resekostnader. Till momentet fogas en bestämmelse enligt vilken också en i arbetsordningen angiven annan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten kan besluta om ersättning för resekostnader. Till 4 mom. ska fogas en bestämmelse om befogenhet för övervakaren eller en i arbetsordningen angiven annan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten att besluta om säkerhetskontroller.

52 a §. *Verkställighet av flera övervakningsstraff.* Till lagen föreslås en ny 52 a § i vilken det ska föreskrivas om verkställighet av flera övervakningsstraff. Enligt paragrafen ska övervakningsstraff som verkställs samtidigt sammanräknas. Den sammanlagda varaktigheten av kvotdelarna ska med beaktande av avräkningarna enligt 6 kap. 13 § i strafflagen vara högst ett år. Paragrafen ska ha samma innehåll som i den tidigare lagstiftningen, utom att begreppet verkställighetsplan ska korrigeras i enlighet med begreppet i den nya lagstiftningen, dvs. till plan för strafftiden.

70 §. *Ställande under övervakning.* Den sista meningen i 2 mom. ska strykas. Det ska således inte längre vara möjligt att låta bli att ställa en fånge under övervakning vid villkorlig frihet, om hans eller hennes övervakade frihet på prov och den övriga utredningen visar att det inte finns någon uppenbar risk för återfall i brott. Då kan övervakningens intensitet eventuellt vara sådan att den endast lindrigt ingriper i den övervakades frihet, t.ex. möten med övervakaren en gång i månaden.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

På grund av lagstiftningsändringarna ska också statsrådets förordning om fängelse och statsrådets förordning om häktning ändras. I statsrådets förordning om fängelse ska föreskrivas om detaljerna i de förmåner som betalas till fångar på samma sätt som i nuläget. De viktigaste bestämmelserna gäller storleken på och detaljerna för utbetalning av brukspenning, sysselsättningspenning och lön. I förordningen ska också föreskrivas om storleken på matpenningen. Också i statsrådets förordning om häktning ska föreskrivas om storleken på förmånerna på motsvarande sätt.

Dessutom ska i förordningarna införas preciseringar som föranleds av de föreslagna ändringarna i lagstiftningen.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft under våren 2017.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Propositionen tangerar den i 7 § i grundlagen tryggade personliga integriteten, det i 15 § i grundlagen tryggade egendomsskyddet och det i 21 § i grundlagen tryggade rättsskyddet.

Grundlagsutskottet har förutsatt (GrUU 25/1994 rd) att inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna ska uppfylla vissa krav. Inskränkningarna ska vara på lagnivå och exakta, de ska ha godtagbara grunder, de ska vara proportionella, och kärnområdet för den grundläggande fri- och rättigheten ska lämnas orörd. Dessutom ska begränsningarna vara förenade med tillräckliga rättsskyddsgarantier och förenliga med de människorättsförpliktelser som är bindande för Finland.

Genom de ändringar som föreslås i 18 kap. 2 § i fängelselagen och 13 kap. 2 § i häktningslagen utvidgas möjligheten att belägga fångar med fängsel under transporter. Med stöd av de föreslagna bestämmelserna kan alla fångar som transporteras under vissa förutsättningar beläggas med fängsel under en transport. Enligt 7 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt till personlig integritet. Enligt 3 mom. i grundlagen får den personliga integriteten inte kränkas och ingen får berövas sin frihet godtyckligt eller utan laglig grund. Förslagen till bestämmelser ska bedömas i ljuset av 7 § i grundlagen, eftersom användning av fängsel innebär intrång i fångarnas personliga integritet.

I de föreslagna bestämmelserna föreskrivs på ett exakt och noggrant avgränsat sätt om de situationer där alla fångar som transporteras kan beläggas med fängsel. Fängsel kan endast användas vid kortvariga transporter när ett stort antal fångar transporteras, när trafikförhållandena är exceptionella eller av någon annan jämförbar orsak. Dessutom förutsätter användning av fängsel en helhetsbedömning av om det är nödvändigt för att skydda någons säkerhet eller för att bevara transportens säkerhet.

Förslagen kan anses vara godtagbara, eftersom man genom dem framför allt strävar efter att säkerställa andra personers integritet och säkerhet mot eventuella störningar som uppstår under transporten. Användning av fängsel innebär inte heller ett mer djupgående intrång i fångarnas integritet än tidigare, eftersom det redan för närvarande är möjligt i enskilda fall.

Förslagen kan också anses vara förenliga med kraven på proportionalitet, eftersom tillämpningen av bestämmelserna endast begränsar sig till exceptionella situationer där transportsäkerheten inte kan garanteras på annat sätt än genom att belägga alla fångar med fängsel. I första hand ska fortfarande individuell prövning tillämpas. Användning av fängsel ska dessutom endast vara möjligt under kortvariga transporter.

Genom de ändringar i bestämmelserna som gäller användning av betalkort ingriper man inte i fångarnas egendomsskydd i större utsträckning än enligt den nuvarande regleringen. Möjligheten att använda betalkort i fängelset underlättar fångens och den häktades möjlighet att använda pengar i fängelset.

Ändringarna i de bestämmelser som gäller beslutanderätt och ändringssökande ska förbättra rättsskyddet för fångar, häktade och personer som dömts till samhällspåföljder, eftersom förslagen preciserar lagstiftningen och klargör vilka beslut som är överklagbara.

Enligt regeringens uppfattning kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom saken dock till vissa delar lämnar utrymme för tolkning, är det önskvärt att riksdagens grundlagsutskotts utlåtande inhämtas i fråga om lagstiftningsordningen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av fängelselagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i fängelselagen (767/2005) 8 kap. 5 § och 13 kap. 10 § 4 mom.,
av dem 13 kap. 10 § 4 mom. sådant det lyder i lag 393/2015,
ändras rubriken för 2 kap. 2 §, 2 a § och 10 § 1 mom., 4 kap. 11 § 1 mom., 7 kap. 7 § 3 mom., 8 kap. 14 § 1 mom., 9 kap. 3 §, 5 § 1 mom., 6–8 §, 9 § 2 mom. och 10 §, 12 kap. 11 § 2 mom., 18 kap. 2 och 8 §, 19 kap. 11 § samt 20 kap. 1 § 1 mom. 7 och 9 punkten och 3 § 3 mom.,
av dem 2 kap. 2 a § och 4 kap. 11 § 1 mom. sådana de lyder i lag 33/2015, 2 kap. 10 § 1 mom. och 19 kap. 11 § i lag 1640/2015, 7 kap. 7 § 3 mom., 8 kap. 14 § 1 mom., 9 kap. 5 § 1 mom. och 10 §, 12 kap. 11 § 2 mom. och 20 kap. 1 § 1 mom. 7 och 9 punkten och 3 § 3 mom. i lag 393/2015, och
fogas till 9 kap. nya 6 a och 8 a § och till 20 kap. 7 §, sådan den lyder i lag 393/2015, ett nytt 2 mom. som följer:

2 kap.

Inledande av verkställighet

2 §

Inledande av verkställighet innan en dom vinner laga kraft

2 a §

Efterlysning

Brottspåföljdsmyndigheten får efterlysa den dömd för inledande av verkställigheten om

- 1) den dömd inte påträffas och hans eller hennes vistelseort inte kan utredas,
- 2) den dömd inte iakttar en uppmaning som gäller hörande,
- 3) den dömd inte infinner sig i fängelset vid den utsatta anmälningstidpunkten,
- 4) den dömd uppenbart drar sig undan verkställigheten.

10 §

Beslutanderätt

Direktören för ett bedömningscentrum eller den tjänsteman som i arbetsordningen förordnats till direktörens ställföreträdare beslutar om i 3 § avsett uppskov med fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter, i 4 § 1 och 2 mom. avsett uppskov med fängelsestraff och i 6 § avsett återkallande av uppskov. En utmätningsman beslutar om uppskov med i 4 § 3 mom. avsett förvandlingsstraff för böter och om återkallande av sådant uppskov. När uppskov med verkställigheten ansöks på grund av hälsoskäl ska utlåtande begäras av Enheten för hälso- och sjukvård för fångar.

4 kap.

Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset

11 §

Beslutanderätt

Beslut om planen för strafftiden, placeringen av en fånge i fängelse och tidpunkten för anmälan till fängelset samt om ersättning för resekostnaderna för en fånge som kommer till fängelset eller resekostnader som uppstår av hörande av en fånge fattas av direktören för ett bedömningscentrum, av en tjänsteman som i arbetsordningen förordnats till direktörens ställföreträdare, av en i brottspåföljdsregionens arbetsordning förordnad direktör för en byrå för samhällspåföljder eller av en tjänsteman som är ställföreträdare för direktören för en byrå för samhällspåföljder. Beslut om ersättning för resekostnaderna för en fånge som kommer till fängelset kan också fattas av någon annan i brottspåföljdsregionens arbetsordning förordnad tjänsteman vid ett bedömningscentrum eller en byrå för samhällspåföljder. En sysselsättningsansvarig eller en i fängelsets arbetsordning förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om ersättning för resekostnaderna för en fånge som frigges från fängelset och för i 3 § 2 mom. avsedda resekostnader.

7 kap

7 kap.

Basvård och boende

7 §

Beslutanderätt

En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig beslutar om avvikelse från den normala kosten. En sysselsättningsansvarig eller en i fängelsets arbetsordning förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om betalning av matpenning, så som bestäms i fängelsets arbetsordning.

8 kap

Sysselsättning

14 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören, en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om placering enligt 4 §, deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 6 och 9 § samt om återkallande av tillstånd eller placering enligt 11 §.

9 kap.

Fångarnas egendom och inkomster

3 §

Innehav av pengar och andra betalningsmedel

I slutna fängelser har fångarna inte rätt att inneha pengar eller andra betalningsmedel som avses i 37 kap. 12 § i strafflagen. Fångarna kan dock ges ett av Brottspåföljdsmyndigheten godkänt betalkort till sitt förfogande. Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en fånge ska tas för förvaring i fängelset, sättas in på fångens betalkort eller på fångens bekostnad sättas in på hans eller hennes bankkonto.

Fångarna i öppna anstalter har rätt att inneha pengar och andra betalningsmedel. Fångarna kan ges ett av Brottspåföljdsmyndigheten godkänt betalkort till sitt förfogande. Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en fånge kan på fångens begäran tas för förvaring i fängelset, sättas in på hans eller hennes betalkort eller på fångens bekostnad sättas in på hans eller hennes bankkonto.

Fången ska varje månad ges ett utdrag ur bokföringen av hans eller hennes penningmedel.

5 §

Återlämnande av egendom

När en fånge frigges från fängelset, ska hans eller hennes pengar, andra betalningsmedel och egendom lämnas tillbaka till honom eller henne mot en underskrift i egendomsförteckningen. De penningmedel som finns på fångens betalkort ska sättas in på det bankkonto som fången uppgett. Om det inte är möjligt att sätta in penningmedlen på ett bankkonto, ska de ges till fången som kontanta pengar eller på något annat lämpligt sätt. Om fången inte undertecknar egendomsförteckningen, ska två tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

6 §

Brukspenning, sysselsättningspenning och lön

Brukspenning betalas till fångar för den tid som inräknas i den i 3 kap. 1, 3 och 7 § avsedda strafftiden med undantag för övervakad frihet på prov och villkorlig frihet. Till fångar kan utöver brukspenning betalas sysselsättningspenning eller lön.

Till fångar som deltar i arbete, utbildning eller någon annan sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset betalas sysselsättningspenning för den tid fången deltar i sysselsättningen. Sysselsättningspenning betalas i tre olika kategorier enligt hur de mål som uppställs i planen för strafftiden för fången uppfyllts samt hur regelbundet och varaktigt deltagandet varit. De två högre kategorierna av sysselsättningspenning betalas i öppna anstalter och de två lägre kategorierna i slutna anstalter. Till fångar som deltar i sammansättnings- eller packningsarbete eller i annat med dessa jämförbart arbete kan utöver sysselsättningspenning betalas provision på grundval av mängden arbetsprestationer.

I stället för sysselsättningspenning betalas lön, om fången deltar i arbete i öppen anstalt för någon annans än Brottspåföljdsmyndighetens räkning. Lön betalas i två kategorier enligt hur krävande arbetet är samt enligt fångens personliga prestation.

Brukspenning, sysselsättningspenning och lön ska betalas in på fångens betalkort eller bankkonto minst en gång per månad.

6 a §

Ersättning för arbetsresekostnader

Ersättning för arbetsresekostnader betalas till fångar som deltar i arbete i öppna anstalter utanför fängelset för någon annans än Brottspåföljdsmyndighetens räkning. Kostnaderna ersätts enligt kostnaderna för användning av det billigaste allmänna fortskaffningsmedlet.

7 §

Innehållning på lön

Förskottsuppbörd av skatt och utmätning verkställs enligt lagstiftningen om dem.

8 §

Obetalda prestationer

Sysselsättningspenning kan helt eller delvis lämnas obetald, om betalningen inte är nödvändig på grund av det stöd som fången får för verksamheten av någon annan myndighet eller av någon annan härmed jämförbar orsak.

8 a §

Ändring av sysselsättningspenning eller lön

Utbetalning av sysselsättningspenning eller lön kan avslutas och sysselsättningspenningskategori eller löneklassen kan ändras, om det i placeringen av fången i sysselsättning sker en förändring som leder till att förutsättningarna enligt 6 § förändras.

9 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om i 4 § 4 mom. avsett sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför anstalten eller till en annan fånge. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om utbetalning av brukspenning, sysselsättningspenning, lön och arbetsresekostnader, om att sysselsättningspenning lämnas obetald och om ändring av brukspenning och lön.

10 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om egendom som fångarna får inneha, om användningen av pengar och andra betalningsmedel samt om grunderna för hur lön, sysselsättningspenning och brukspenning bestäms och om deras belopp utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om egenskaperna hos samt överlämnande och användning av det betalkort som ges i fångarnas besittning, om förvaring, sändande och förstöring av egendom, om egendomsförteckningen och vilken egendom som ska upptecknas i den samt om betalning av provision som avses i 6 §, om provisionens belopp och om när sysselsättningspenning inte betalas ut meddelas av Brottsförvaltningsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

12 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

11 §

Beslutanderätt

En säkerhetsansvarig eller en av denne för uppgiften särskilt förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om läsning av brev, andra postförsändelser eller meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., 8 § 1 mom. eller 9 b §, om utredning av avsändaren enligt 2 § 2 mom., om kopiering enligt 2 § 3 mom., om att underrätta fången om läsning enligt 2 a § 1 mom. samt om kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 §. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottsförvaltningsmyndigheten som har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig.

18 kap

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

2 §

Användning av fängsel

En fånges omedelbara rörelsefrihet får begränsas med handbojor, knippförband av plast eller andra motsvarande medel, om det är nödvändigt för att

- 1) förhindra rymning under transport,
- 2) tygla sådant våldsamt uppträdande som inte kan förhindras på något annat sätt och som kan äventyra fångens eller någon annans säkerhet eller orsaka betydande skada på egendom,
- 3) avvärja överhängande risk för våld, eller
- 4) säkerställa kroppsbesiktning.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., får vid kortvarig transport alla fångar som ska transporteras med samma fordon beläggas med fängsel, om det är nödvändigt för att skydda en fånges eller en annan persons säkerhet eller för att bevara transportens säkerhet på grund av det stora antalet personer som transporteras, exceptionella trafikförhållanden eller andra härmed jämförbara orsaker.

Fängsel får inte användas längre än nödvändigt. Om fängsel används med stöd av 1 mom. 2 punkten, ska i mån av möjlighet en läkare höras. När fången ska höras inför domstol, ska fängslen avlägsnas, om inte rättens ordförande av särskilda skäl bestämmer annorlunda. Fängslen ska också avlägsnas om det är nödvändigt för att en medicinsk åtgärd ska kunna vidtas.

8 §

Beslutanderätt

Beslut om användning av fängsel med stöd av 2 § 1 mom. fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter. Beslut om användning av fängsel med stöd av 2 § 2 mom. fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen. Beslut om ställande under observation och observation i isole-ring fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen. Beslut om avskildhet fattas av fängelsedirektören.

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

11 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en i arbetsordningen angiven säkerhetsansvarig eller sysselsättningsansvarig beslutar om anmälningar och lämnande av upplysningar enligt 1, 2, 4, 8 och 8 a §.

Fängelsedirektören eller en i arbetsordningen angiven säkerhetsansvarig eller sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om anmälningar enligt 5 § 1 mom. En verkställighetsansvarig eller en av verkställighetsdirektören förordnad annan tjänsteman vid verkställighetsenheten beslutar om anmälningar enligt 5 § 2 mom.

20 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En fånge eller en dömd får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

7) förvägran att använda egna kläder enligt 7 kap. 2 § 3 mom., avvikelser från den normala kosten enligt 7 kap. 5 § 2 mom. eller utbetalning av matpenning enligt 7 kap. 5 § 3 mom.,

9) förvägran av innehav av egendom enligt 9 kap. 1 §, användning av pengar enligt 9 kap. 4 § 1, 2 eller 4 mom., utbetalning av brukspenning, sysselsättningspenning och lön enligt 9 kap. 6 §, ersättning för arbetsresekostnader enligt 9 kap. 6 a §, sysselsättningspenning som lämnas obetald enligt 9 kap. 8 § eller ändring av sysselsättningspenning eller lön enligt 9 kap. 8 a §,

3 §

Beslutanderätten i samband med omprövning och behandling av en omprövningsbegäran

I Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhets beslut om uppskov med villkorlig frigivning enligt 1 § 1 mom. 1 punkten, beslut om placering på en säkerhetsavdelning enligt 1 § 1 mom. 5 punkten, beslut om tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier och placering i anstalt utanför fängelset enligt 1 § 1 mom. 8 punkten eller om återkallande av sådant tillstånd, beslut om permission av synnerligen viktigt skäl enligt 1 § 1 mom. 13 punkten eller om återkallande av en sådan permission eller beslut om ersättning för kostnaderna av resor under en permission enligt 14 kap. 10 §, och i verkställighetsdirektörens beslut om strafftiden enligt 1 § 1 mom. 3 punkten, får ändringen sökas genom besvär i enlighet med 4 §. Detsamma gäller om ändring söks i ett beslut som Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet, regiondirektören eller verkställighetsdirektören har fattat med stöd av den rätt att överta avgörandet av ett ärende som avses i 1 kap. 8 och 10 §.

7 §

Hur begäran om omprövning och besvär påverkar verkställigheten

I förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende om förbudande eller avbrytande av verkställighet får ändring inte sökas genom särskilda besvär.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På handläggningen av begäranden om omprövning och besvär som är anhängiga när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av häktningsslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i häktningsslagen (768/2005) 9 kap. 8 § 4 mom. sådant det lyder i lag 394/2015,
samt

ändras 3 kap. 9 § 1 mom., 4 kap. 4 §, 5 kap. 3 § 1 mom., 6 § 1 mom., 7 §, 8 § 2 mom. och 9
§ 2 mom., 9 kap. 15 § 1 mom., 10 kap. 16 § 1 mom., 12 kap. 2 § 1 mom., 13 kap. 2 och 8 §
samt 15 kap. 1 § 1 mom. 2 punkten,

av dem 3 kap. 9 § 1 mom. sådant det lyder i lag 736/2011 samt 5 kap. 6 § 1 mom., 8 § 2
mom. och 9 § 2 mom., 9 kap. 15 § 1 mom. och 15 kap. 1 § 1 mom. 2 punkten sådana de lyder
i lag 394/2015, som följer:

3 kap.

Placering i fängelset, basvård och förflyttning

9 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om att förvägra en häktad vistelse utomhus. Fängelsedirektören
eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om en häktads klädsel. Fängelsedi-
rektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om avvikelser från
den normala kosten.

4 kap.

Sysselsättning

4 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig eller en tjänste-
man i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om en häktads deltagande i
sysselsättning och om eget arbete som avses i 2 §.

5 kap.

De häktades egendom och inkomster

3 §

Innehav av pengar och andra betalningsmedel

De häktade har inte rätt att inneha pengar eller sådana andra betalningsmedel som avses i 37 kap. 12 § i strafflagen. De häktade kan dock ges ett av Brottspåföljdsmyndigheten godkänt betalkort till sitt förfogande. Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en häktad ska tas för förvaring i fängelset, sättas in på den häktades betalkort eller på den häktades bekostnad sättas in på hans eller hennes bankkonto. Innehav av betalkort kan förvägras med stöd av 1 § i detta kapitel.

6 §

Återlämnande av egendom

När en häktad frigges från fängelset, ska den häktades pengar, andra betalningsmedel och egendom lämnas tillbaka till honom eller henne mot en underskrift i egendomsförteckningen. De penningmedel som finns på den häktades betalkort ska sättas in på det konto som den häktade uppgett. Om det inte är möjligt att sätta in penningmedlen på ett bankkonto, ska de ges till den häktade som kontanta pengar eller på något annat lämpligt sätt. Om den häktade inte undertecknar egendomsförteckningen, ska två tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

7 §

Brukspenning och sysselsättningspenning

Till en häktad betalas brukspenning för den tid han eller hon är i fängelse för verkställighet av häktning. Till häktade betalas utöver brukspenning sysselsättningspenning om de deltar i arbete, utbildning eller någon annan sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset. Vad som i 9 kap. 6, 8 och 8 a § i fängelselagen föreskrivs om sysselsättningspenning tillämpas även på sysselsättningspenning som avses i denna lag.

8 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om i 4 § 3 mom. avsedd begränsning av användning av pengar eller betalningsmedel och om i 4 § 4 mom. avsett sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför anstalten eller till en annan fånge. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om betalning av brukspenning och sysselsättningspenning.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare föreskrifter om egenskaperna hos och om överlämnande och användning av det be-
talkort som ges i de häktades besittning, om förvaring, sändande och förstöring av egendom,
om egendomsförteckningen och om vilken egendom som ska upptecknas i den samt om be-
talning av provision som avses i 6 §, om provisionens belopp och om när sysselsättningspen-
ning inte betalas ut meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

9 kap.

Besök och andra kontakter utom fängelset

15 §

Beslutanderätt

En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom
styrning eller övervakning beslutar om oövervakade besök, besök av ombud, besök av barn,
besök häktade och fångar emellan, övervakade besök enligt 1 § 4 mom. och kontakter via vi-
deolänk samt om återkallande av tillstånd till dessa. En säkerhetsansvarig beslutar om avlyss-
ning av ett övervakat besök med en teknisk anordning och upptagning vid ett övervakat besök
enligt 1 § 3 mom. Fängelsedirektören eller en sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig
beslutar om besöksförbud.

10 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

16 §

Beslutanderätt

Regiondirektören fastställer ordningsstadgan.

13 kap

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

2 §

Användning av fängsel

En häktads omedelbara rörelsefrihet får begränsas med handbojor, knippförband av plast el-
ler andra motsvarande medel, om det är nödvändigt för att

- 1) förhindra rymning under transport,
- 2) tygla sådant våldsamt uppträdande som inte kan förhindras på något annat sätt och som
kan äventyra fångens eller någon annans säkerhet eller orsaka betydande skada på egendom,
- 3) avvärja överhängande risk för våld, eller
- 4) säkerställa kroppsbesiktning.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., får vid kortvarig transport alla häktade som ska transporteras med samma fordon beläggas med fängsel, om det är nödvändigt för att skydda en häktads eller en annan persons säkerhet eller för att bevara transportens säkerhet på grund av det stora antalet personer som transporteras, exceptionella trafikförhållanden eller andra härmed jämförbara orsaker.

Fängsel får inte användas längre än nödvändigt. Om en häktad beläggs med fängsel med stöd av 1 mom. 2 punkten, ska i mån av möjlighet en läkare höras. När den häktade ska höras inför domstol, ska fängslen avlägsnas, om inte rättens ordförande av särskilda skäl bestämmer något annat. Fängslen ska också avlägsnas om det är nödvändigt för att en medicinsk åtgärd ska kunna vidtas.

8 §

Beslutanderätt

Beslut om användning av fängsel med stöd av 2 § 1 mom. fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter. Beslut om användning av fängsel med stöd av 2 § 2 mom. fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen. Beslut om ställande under observation och observation i isole-ring fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen. Beslut om avskildhet fattas av fängelsedirektören.

15 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En häktad får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

2) förvägran av innehav av egendom enligt 5 kap. 1 §, användning av pengar enligt 5 kap. 4 § eller utbetalning av sysselsättnings- eller brukspenning enligt 5 kap. 7 §,

Denna lag träder i kraft den 20 .

På handläggningen av begäranden om omprövning och besvär som är anhängiga när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag

om ändring av lagen om verkställighet av samhällspåföljder

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) 18 § 2 mom., 19 § 2 mom., 30 § 2 och 4 mom. och 70 § 2 mom., samt
fogas till 19 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 52 a § som följer:

18 §

Uppskov med eller avbrott i verkställigheten

Verkställigheten av ett i 1 mom. avsett straff får skjutas upp eller avbrytas också när avtjänandet av ett ovillkorligt fängelsestraff eller någon annan samhällspåföljd eller verkställigheten av häktning utgör ett hinder för att inleda eller fortsätta verkställigheten. Dessutom får verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff eller ungdomsstraff för en person som inte hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet skjutas upp eller avbrytas på grundval av att den dömden inte anträffas och det inte går att få reda på var han eller hon vistas.

19 §

Förlängning av avtjäningstiden genom domstolsbeslut

Domstolen får i de situationer som avses i 1 mom. förlänga den tid under vilken samhällspåföljden ska verkställas eller förvandla den icke avtjänade delen av samhällstjänst till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff och den icke avtjänade delen av ett övervakningsstraff till ett ovillkorligt fängelsestraff. Den samhällstjänst, det övervakningsstraff eller det ungdomsstraff som redan har avtjänats kan betraktas som fullt avtjänat straff om den tid som ännu inte avtjänats är kort, den dömden är allvarligt sjuk eller har drabbats av ett olycksfall eller det finns någon annan motsvarande orsak som inte kan tillräknas den dömden.

Vid prövning av förvandling enligt 2 mom. av den icke avtjänade delen av samhällstjänst till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff, eller den icke avtjänade delen av ett övervakningsstraff till ett ovillkorligt fängelsestraff, ska åklagaren vara närvarande vid ärendets behandling.

30 §

Beslutanderätt

Direktören för byrån för samhällspåföljder beslutar om inledande av verkställigheten av en samhällspåföljd enligt 17 § 1 mom., uppskov med eller avbrott i verkställigheten enligt 18 §, tagande av blodprov enligt 22 §, begäran om hämtning enligt 24 §, givande av en skriftlig varning enligt 25 §, ersättning för resekostnader enligt 32 §, givande av en skriftlig uppmaning

enligt 74 § samt avslutande av övervakning enligt 60 § 3 mom. och 76 §. Om saken inte kan vänta, kan besluten fattas av en i arbetsordningen angiven fängelsedirektör, biträdande direktör eller en brottspåföljdschef. Beslut om ersättning för resekostnader kan också fattas av en i arbetsordningen angiven annan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Övervakaren eller en i arbetsordningen angiven annan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten beslutar om annan kontroll av drogfrihet enligt 22 § än blodprov, om rätten enligt 23 § att inte fullgöra en skyldighet som ingår i planen för strafftiden, om givande av en anmärkning enligt 25 § och om säkerhetskontroll enligt 50 §.

52 a §

Verkställighet av flera övervakningsstraff

Om flera övervakningsstraff ska verkställas samtidigt sammanräknas de i samband med verkställighet. Den sammanlagda varaktigheten av de i 53 § avsedda kvotdelarna av övervakningsstraffen får med beaktande av avräkningarna enligt 6 kap. 13 § i strafflagen uppgå högst ett år. Brottspåföljdsmyndigheten ska vid behov se över planen för strafftiden på det sätt som det förlängda straffet kräver.

70 §

Ställande under övervakning

Trots det som föreskrivs i 1 mom. behöver fången inte ställas under övervakning, om övervakningen med hänsyn till dess syfte är klart obehövlig på grund av att fången förväntas bli avlägsnad ur landet eller lider av en allvarlig sjukdom eller av andra särskild skäl.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 21 december 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström

1.

Lag

om ändring av fängelselagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i fängelselagen (767/2005) 8 kap. 5 § och 13 kap. 10 § 4 mom.,
 av dem 13 kap. 10 § 4 mom. sådant det lyder i lag 393/2015,
ändras rubriken för 2 kap. 2 §, 2 a § och 10 § 1 mom., 4 kap. 11 § 1 mom., 7 kap. 7 § 3
 mom., 8 kap. 14 § 1 mom., 9 kap. 3 §, 5 § 1 mom., 6–8 §, 9 § 2 mom. och 10 §, 12 kap. 11 § 2
 mom., 18 kap. 2 och 8 §, 19 kap. 11 § samt 20 kap. 1 § 1 mom. 7 och 9 punkten och 3 § 3
 mom.,
 av dem 2 kap. 2 a § och 4 kap. 11 § 1 mom. sådana de lyder i lag 33/2015, 2 kap. 10 § 1
 mom. och 19 kap. 11 § i lag 1640/2015, 7 kap. 7 § 3 mom., 8 kap. 14 § 1 mom., 9 kap. 5 § 1
 mom. och 10 §, 12 kap. 11 § 2 mom. och 20 kap. 1 § 1 mom. 7 och 9 punkten och 3 § 3 mom.
 i lag 393/2015, och
fogas till 9 kap. nya 6 a och 8 a § och till 20 kap. 7 §, sådan den lyder i lag 393/2015, ett nytt
 2 mom. som följer:

Gällande lag

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 kap.

Inledande av verkställighet

Inledande av verkställighet

2 §

2 §

*Inledande av verkställighet **före en la-
gkraftvunnen dom***

*Inledande av verkställighet **innan en dom
vinner laga kraft***

2 a §

2 a §

Efterlysning

Efterlysning

Brottspåföljdsmyndigheten *ska* efterlysa
 den dömden för inledande av verkställigheten
 om

- 1) den dömden inte påträffas och hans eller
 hennes vistelseort inte kan utredas,
- 2) den dömden inte iakttar en uppmaning

Brottspåföljdsmyndigheten *får* efterlysa
 den dömden för inledande av verkställigheten
 om

- 1) den dömden inte påträffas och hans eller
 hennes vistelseort inte kan utredas,
- 2) den dömden inte iakttar en uppmaning

som gäller hörande,

3) den dömden inte infinner sig i fängelset vid den utsatta anmälningstidpunkten,

4) den dömden uppenbart drar sig undan verkställigheten.

10 §

Beslutanderätt

Direktören för ett bedömningscentrum eller den tjänsteman som i arbetsordningen förordnats till direktörens ställföreträdare beslutar om i 3 § och 4 § 1 och 2 mom. avsett uppskov med fängelsestraff och i 6 § avsett återkallande av uppskov. En utmätningsman beslutar om uppskov med i 4 § 3 mom. avsett förvandlingsstraff för böter och om återkallande av sådant uppskov. Utlåtande från Enheten för hälso- och sjukvård för fångar ska begäras när uppskov söks av hälsoskäl.

som gäller hörande,

3) den dömden inte infinner sig i fängelset vid den utsatta anmälningstidpunkten,

4) den dömden uppenbart drar sig undan verkställigheten.

10 §

Beslutanderätt

Direktören för ett bedömningscentrum eller den tjänsteman som i arbetsordningen förordnats till direktörens ställföreträdare beslutar om i 3 § avsett uppskov med fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter, i 4 § 1 och 2 mom. avsett uppskov med fängelsestraff och i 6 § avsett återkallande av uppskov. En utmätningsman beslutar om uppskov med i 4 § 3 mom. avsett förvandlingsstraff för böter och om återkallande av sådant uppskov. När uppskov med verkställigheten ansöks på grund av hälsoskäl ska utlåtande begäras av Enheten för hälso- och sjukvård för fångar.

4 kap

Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset

11 §

Beslutanderätt

Beslut om planen för strafftiden, placeringen av en fånge i fängelse och tidpunkten för anmälan till fängelset fattas av direktören för ett bedömningscentrum eller av en tjänsteman som i arbetsordningen förordnats till direktörens ställföreträdare eller av en i brottsförklaringsregionens arbetsordning förordnad direktör för en byrå för samhällspåföljder eller av en tjänsteman som är ställföreträdare för direktören för en byrå för samhällspåföljder.

4 kap.

Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset

11 §

Beslutanderätt

Beslut om planen för strafftiden, placeringen av en fånge i fängelse och tidpunkten för anmälan till fängelset samt om ersättning för resekostnaderna för en fånge som kommer till fängelset eller resekostnader som uppstår av hörande av en fånge fattas av direktören för ett bedömningscentrum, av en tjänsteman som i arbetsordningen förordnats till direktörens ställföreträdare, av en i brottsförklaringsregionens arbetsordning förordnad direktör för en byrå för samhällspåföljder eller av en tjänsteman som är ställföreträdare för direktören för en byrå för samhällspåföljder. Beslut om ersättning för resekostnaderna för en fånge som kommer till fängelset kan också

fattas av någon annan i brottspåföljdsregionens arbetsordning förordnad tjänsteman vid ett bedömningscentrum eller en byrå för samhällspåföljder. En sysselsättningsansvarig eller en i fängelsets arbetsordning förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om ersättning för resekostnaderna för en fånge som frigges från fängelset och för i 3 § 2 mom. avsedda resekostnader.

7 kap

Basvård och boende

7 §

Beslutanderätt

En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig beslutar om avvikelse från den normala kosten *på grund av religiös övertygelse eller annan grundad övertygelse.*

7 kap

Basvård och boende

7 §

Beslutanderätt

En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig beslutar om avvikelse från den normala kosten. *En sysselsättningsansvarig eller en i fängelsets arbetsordning förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om betalning av matpenning, så som bestäms i fängelsets arbetsordning.*

8 kap

Sysselsättning

5 §

Yrkesarbete och förberedande arbete

Arbetet under strafftiden består av
1) arbete som upprätthåller fångarnas yrkesskicklighet och främjar deras sysselsättning (*yrkesarbete*), eller
2) rehabiliterande arbete som ökar fångarnas arbetsförmåga och färdigheter (*förberedande arbete*).
Den tekniska utvecklingen i branschen skall iakttas, och moderna arbetssätt och ar-

8 kap

Sysselsättning

5 §

Yrkesarbete och förberedande arbete

(upphävs)

betsmetoder skall tillämpas när yrkesarbete ordnas. De metoder som allmänt används vid yrkesinriktad rehabilitering skall dessutom iakttas när förberedande arbete ordnas.

14 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om placering enligt 4 §, deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 6 och 9 § samt om återkallande av tillstånd eller placering enligt 11 §.

14 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören, en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig *eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning* beslutar om placering enligt 4 §, deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 6 och 9 § samt om återkallande av tillstånd eller placering enligt 11 §.

9 kap

Fångarnas egendom och inkomster

3 §

Innehav av pengar och andra betalningsmedel

I slutna fängelser har fångarna inte rätt att inneha pengar eller andra betalningsmedel som avses i 37 kap. 12 § i strafflagen. Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en fånge skall tas för förvaring i fängelset eller på fångens bekostnad sättas in på fångens bankkonto.

Fångarna i öppna anstalter har rätt att inneha pengar och andra betalningsmedel. En fånges pengar och andra betalningsmedel kan på dennes begäran tas för förvaring i fängelset eller sättas in på fångens bankkonto.

Fången skall varje månad ges ett utdrag ur bokföringen av hans eller hennes penningss-

9 kap

Fångarnas egendom och inkomster

3 §

Innehav av pengar och andra betalningsmedel

I slutna fängelser har fångarna inte rätt att inneha pengar eller andra betalningsmedel som avses i 37 kap. 12 § i strafflagen. *Fångarna kan dock ges ett av Brottsföljdsmyndigheten godkänt betalkort till sitt förhållande.* Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en fånge ska tas för förvaring i fängelset, *sättas in på fångens betalkort* eller på fångens bekostnad sättas in på hans eller hennes bankkonto.

Fångarna i öppna anstalter har rätt att inneha pengar och andra betalningsmedel. *Fångarna kan ges ett av Brottsföljdsmyndigheten godkänt betalkort till sitt förhållande.* Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en fånge kan på fångens begäran tas för förvaring i fängelset, *sättas in på hans eller hennes betalkort* eller på fångens bekostnad sättas in på hans eller hennes bankkonto.

Fången ska varje månad ges ett utdrag ur bokföringen av hans eller hennes penningss-

medel.

medel.

5 §

Återlämnande av egendom

När en fånge frigges från fängelset, ska hans eller hennes pengar, andra betalningsmedel och egendom lämnas tillbaka till honom eller henne mot en underskrift i egendomsförteckningen. *Fångens penningmedel kan också deponeras på det konto fången uppgett eller sändas till fången som postanvisning.* Om fången inte undertecknar egendomsförteckningen, ska två tjänstemän vid Brottsåtgärdsmyndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

5 §

Återlämnande av egendom

När en fånge frigges från fängelset, ska hans eller hennes pengar, andra betalningsmedel och egendom lämnas tillbaka till honom eller henne mot en underskrift i egendomsförteckningen. *De penningmedel som finns på fångens betalkort ska sättas in på det bankkonto som fången uppgett. Om det inte är möjligt att sätta in penningmedlen på ett bankkonto, ska de ges till fången som kontanta pengar eller på något annat lämpligt sätt.* Om fången inte undertecknar egendomsförteckningen, ska två tjänstemän vid Brottsåtgärdsmyndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

6 §

Lön, sysselsättningspenning och brukspenning

För yrkesarbete betalas i öppna anstalter gängse lön och i slutna anstalter sysselsättningspenning.

Till fångar som deltar i *förberedande* arbete, utbildning eller någon annan sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset betalas sysselsättningspenning. Sysselsättningspenning betalas enligt tre olika kategorier på basis av *hur krävande arbetet, utbildningen eller den övriga sysselsättningen är, hur regelbundet och varaktigt deltagandet är samt på basis av fångens personliga prestation.*

6 §

Brukspenning, sysselsättningspenning och lön

Brukspenning betalas till fångar för den tid som inräknas i den i 3 kap. 1, 3 och 7 § avsedda strafftiden med undantag för övervakad frihet på prov och villkorlig frihet. Till fångar kan utöver brukspenning betalas sysselsättningspenning eller lön.

Till fångar som deltar i arbete, utbildning eller någon annan sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset betalas sysselsättningspenning *för den tid fången deltar i sysselsättningen.* Sysselsättningspenning betalas i tre olika kategorier enligt *hur de mål som uppställs i planen för strafftiden för fången uppfyllts samt hur regelbundet och varaktigt deltagandet varit.* De två högre kategorierna av sysselsättningspenning betalas i öppna anstalter och de två lägre kategorierna i slutna anstalter. Till fångar som deltar i sammansättnings- eller packningsarbete eller i annat med dessa jämförbart arbete kan utöver sysselsättningspenning betalas provision på grundval av mängden arbetsprestation.

ioner.

Brukspenning betalas till fångar som befriats från sysselsättningsplikten. Brukspenning betalas för den arbets- eller sysselsättnings-tid för vilken lön eller sysselsättningspenning inte betalas.

Lön, sysselsättningspenning och brukspenning skall minst en gång per månad antecknas på fångens konto som förs av fängelset.

I stället för sysselsättningspenning betalas lön, om fången deltar i arbete i öppen anstalt för någon annans än Brottspåföljdsmyndighetens räkning. Lön betalas i två kategorier enligt hur krävande arbetet är samt enligt fångens personliga prestation.

Brukspenning, sysselsättningspenning och lön ska betalas in på fångens betalkort eller bankkonto minst en gång per månad.

6 a §

Ersättning för arbetsreskostnader

(ny paragraph)

Ersättning för arbetsreskostnader betalas till fångar som deltar i arbete i öppna anstalter utanför fängelset för någon annans än Brottspåföljdsmyndighetens räkning. Kostnaderna ersätts enligt kostnaderna för användning av det billigaste allmänna fort-skaffningsmedlet.

7 §

Innehållning på lön

Förskottsuppbörd av skatt och utmätning verkställs enligt lagstiftningen om dem.

Av lönen skall en ersättning för kost och logi betalas till fängelset.

På lönen skall innehållning verkställas för betalning av fastställt underhållsbidrag. På lönen innehålls högst hälften efter att de innehållningsposter som avses i 1 och 2 mom. dragits av. Om utmätning skall verkställas på lönen, beräknas beloppet av den innehållning som skall verkställas för försörjning på den del av lönen som återstår efter utmätningen.

En fånge som utför eget produktivt arbete eller något annat civilt arbete än arbetspraktik skall betala en ersättning för kost och logi till fängelset. Om fången försummar att betala ersättningen inom utsatt tid, kan tillståndet återkallas.

8 §

7 §

Innehållning på lön

Förskottsuppbörd av skatt och utmätning verkställs enligt lagstiftningen om dem.

(upphävs)

(upphävs)

(upphävs)

8 §

Obetalda prestationer

Sysselsättnings- eller brukspenning kan helt eller delvis lämnas obetald, om betalningen inte är nödvändig på grund av det stöd som fången får för verksamheten av någon annan myndighet eller av någon annan särskild orsak. I dessa fall kan ersättning för kost och logi tas ut.

ny paragraf

9 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om sådant sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför anstalten eller till en annan fånge som avses i 4 § 4 mom. Beslut om att sysselsättnings- eller brukspenning inte skall betalas ut fattas av fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig.

10 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om egendom som fångarna får inneha, användningen av pengar

Obetalda prestationer

Sysselsättningspenning kan helt eller delvis lämnas obetald, om betalningen inte är nödvändig på grund av det stöd som fången får för verksamheten av någon annan myndighet eller av någon annan härmed jämförbar orsak.

8 a §

Ändring av sysselsättningspenning eller lön

Utbetalning av sysselsättningspenning eller lön kan avslutas och sysselsättningspenningsskattkategori eller löneklassen kan ändras, om det i placeringen av fången i sysselsättning sker en förändring som leder till att förutsättningarna enligt 6 § förändras.

9 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om i 4 § 4 mom. avsett sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför anstalten eller till en annan fånge. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om utbetalning av brukspenning, sysselsättningspenning, lön och arbetsresekostnader, om att sysselsättningspenning lämnas obetald och om ändring av brukspenning och lön.

10 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om egendom som fångarna får inneha, om användningen av

och andra betalningsmedel samt grunderna för hur lön, sysselsättningspenning och brukspenning *samt innehållning* bestäms samt om beloppen av dem och om hur *innehållningen verkställs* utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om förvaring, sändande och förstöring av egendom, om egendomsförteckningen och om vilken egendom som ska upptecknas i den samt om när sysselsättningspenning *och brukspenning* inte ska betalas ut meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

pengar och andra betalningsmedel samt om grunderna för hur lön, sysselsättningspenning och brukspenning bestäms och om deras belopp utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om egenskaperna hos samt *överlämnande och användning av det betalkort som ges i fångarnas besittning*, om förvaring, sändande och förstöring av egendom, om egendomsförteckningen och vilken egendom som ska upptecknas i den *samt om betalning av provision som avses i 6 §, om provisionens belopp* och om när sysselsättningspenning inte betalas ut meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

12 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

11 §

Beslutanderätt

En säkerhetsansvarig eller en av denne för uppgiften särskilt förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om läsning av brev, andra postförsändelser eller meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., 8 § 1 mom. eller 9 b §, om utredning av avsändaren enligt 2 § 2 mom., om kopiering enligt 2 § 3 mom., om att underätta fången om läsning enligt 2 a § 1 mom. samt om kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 §. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig.

13 kap

Besök och andra kontakter utom fängelset

12 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

11 §

Beslutanderätt

En säkerhetsansvarig eller en av denne för uppgiften särskilt förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om läsning av brev, andra postförsändelser eller meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., 8 § 1 mom. eller 9 b §, om utredning av avsändaren enligt 2 § 2 mom., om kopiering enligt 2 § 3 mom., om att underätta fången om läsning enligt 2 a § 1 mom. samt om kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 §. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig.

13 kap

Besök och andra kontakter utom fängelset

10 §

Besöksförbud

Beslut om besöksförbud ska vara skriftliga. Innan ett besöksförbud meddelas ska fången och om möjligt också besökaren höras.

10 §

Besöksförbud

(upphävs)

18 kap

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

2 §

Användning av fängsel

En fånges omedelbara rörelsefrihet får begränsas med handbojor, knippförband av plast eller andra motsvarande medel, om det är nödvändigt för att

- 1) förhindra rymning under transport,
- 2) tygla sådant våldsamt uppträdande som inte kan förhindras på något annat sätt och som kan äventyra fångens eller någon annans säkerhet eller orsaka betydande skada på egendom,
- 3) avvärja överhängande risk för våld, eller
- 4) säkerställa kroppsbesiktning.

Fängsel får inte användas längre än nödvändigt. Om fängsel används med stöd av 1 mom. 2 punkten, skall i mån av möjlighet en läkare höras. När fången skall höras inför domstol, skall fängslen avlägsnas, om inte rättens ordförande av särskilda skäl bestämmer annorlunda. Fängslen skall också avlägsnas om det är nödvändigt för att en medicinsk åtgärd skall kunna vidtas.

18 kap

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

2 §

Användning av fängsel

En fånges omedelbara rörelsefrihet får begränsas med handbojor, knippförband av plast eller andra motsvarande medel, om det är nödvändigt för att

- 1) förhindra rymning under transport,
- 2) tygla sådant våldsamt uppträdande som inte kan förhindras på något annat sätt och som kan äventyra fångens eller någon annans säkerhet eller orsaka betydande skada på egendom,
- 3) avvärja överhängande risk för våld, eller
- 4) säkerställa kroppsbesiktning.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., får vid kortvarig transport alla fångar som ska transporteras med samma fordon beläggas med fängsel, om det är nödvändigt för att skydda en fånges eller en annan persons säkerhet eller för att bevara transportens säkerhet på grund av det stora antalet personer som transporteras, exceptionella trafikförhållanden eller andra härmed jämförbara orsaker.

Fängsel får inte användas längre än nödvändigt. Om fängsel används med stöd av 1 mom. 2 punkten, ska i mån av möjlighet en läkare höras. När fången ska höras inför domstol, ska fängslen avlägsnas, om inte rättens ordförande av särskilda skäl bestämmer annorlunda. Fängslen ska också avlägsnas om det är nödvändigt för att en medicinsk åtgärd

gärd ska kunna vidtas.

8 §

Beslutanderätt

Beslut om användning av fängsel fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter. Beslut om ställande under observation och observation i isolering fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen. Beslut om avskildhet fattas av fängelsedirektören.

8 §

Beslutanderätt

Beslut om användning av fängsel *med stöd av 2 § 1 mom.* fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter. *Beslut om användning av fängsel med stöd av 2 § 2 mom. fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen.* Beslut om ställande under observation och observation i isolering fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen. Beslut om avskildhet fattas av fängelsedirektören.

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

11 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om anmälningar och lämnande av upplysningar enligt 1, 2, 4, 5, 8 och 8 a §.

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

11 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en i arbetsordningen angiven säkerhetsansvarig eller sysselsättningsansvarig beslutar om anmälningar och lämnande av upplysningar enligt 1, 2, 4, 8 och 8 a §.

Fängelsedirektören eller en i arbetsordningen angiven säkerhetsansvarig eller sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om anmälningar enligt 5 § 1 mom. En verkställighetsansvarig eller en av verkställighetsdirektören förordnad annan tjänsteman vid verkställighetsenheten beslutar om anmälningar enligt 5 § 2 mom.

20 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En fånge eller en dömd får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

7) förvägran att använda egna kläder enligt 7 kap. 2 § 3 mom. eller avvikelser från den normala kosten enligt 7 kap. 5 § 2 mom.,

9) förvägran av innehav av egendom enligt 9 kap. 1 §, användning av pengar enligt 9 kap. 4 § 1, 2 eller 4 mom., uttag av ersättning för kost och logi enligt 9 kap. 7 eller 8 § eller sysselsättnings- eller brukspenning som lämnas obetald enligt 9 kap. 8 §,

3 §

Beslutanderätten i samband med omprövning och behandling av en omprövningsbegäran

I fråga om Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhets beslut om uppskov med villkorlig frigivning enligt 1 § 1 mom. 1 punkten eller placering på en säkerhetsavdelning enligt 1 § 1 mom. 5 punkten eller om verkställighetsdirektörens beslut om strafftiden enligt 1 § 1 mom. 3 punkten, tillämpas vad som föreskrivs om besvär i 4 §. Det samma gäller om ändring söks i ett beslut som Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet, regiondirektören eller verkställighetsdirektören har fattat med stöd av den rätt att överta avgörandet av ett ärende

20 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En fånge eller en dömd får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

7) förvägran att använda egna kläder enligt 7 kap. 2 § 3 mom., avvikelser från den normala kosten enligt 7 kap. 5 § 2 mom. *eller utbetalning av matpenning enligt 7 kap. 5 § 3 mom.,*

9) förvägran av innehav av egendom enligt 9 kap. 1 §, användning av pengar enligt 9 kap. 4 § 1, 2 eller 4 mom., *utbetalning av brukspenning, sysselsättningspenning och lön enligt 9 kap. 6 §, ersättning för arbetsreskostnader enligt 9 kap. 6 a §, sysselsättningspenning som lämnas obetald enligt 9 kap. 8 § eller ändring av sysselsättningspenning eller lön enligt 9 kap. 8 a §,*

3 §

Beslutanderätten i samband med omprövning och behandling av en omprövningsbegäran

I Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhets beslut om uppskov med villkorlig frigivning enligt 1 § 1 mom. 1 punkten, beslut om placering på en säkerhetsavdelning enligt 1 § 1 mom. 5 punkten, beslut om tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier och placering i anstalt utanför fängelset enligt 1 § 1 mom. 8 punkten eller om återkallande av sådant tillstånd, beslut om permission av synnerligen viktigt skäl enligt 1 § 1 mom. 13 punkten eller om återkallande av en sådan permission eller beslut om ersättning för kostnaderna av resor under en permiss-

som avses i 1 kap. 8 och 10 §.

ion enligt 14 kap. 10 §, och i verkställighetsdirektörens beslut om strafftiden enligt 1 § 1 mom. 3 punkten, får ändringen sökas genom besvär i enlighet med 4 §. Detsamma gäller om ändring söks i ett beslut som Brottsåtgärdsmyndighetens centralförvaltningsenhet, regiondirektören eller verkställighetsdirektören har fattat med stöd av den rätt att överta avgörandet av ett ärende som avses i 1 kap. 8 och 10 §.

7 §

Hur begäran om omprövning och besvär påverkar verkställigheten

(ny mom.)

7 §

Hur begäran om omprövning och besvär påverkar verkställigheten

I förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende om förbudande eller avbrytande av verkställighet får ändring inte sökas genom särskilda besvär.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
På handläggningen av begäranden om omprövning och besvär som är anhängiga när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.*

2.

Lag

om ändring av häktningsslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i häktningsslagen (768/2005) 9 kap. 8 § 4 mom. sådant det lyder i lag 394/2015,
samt

ändras 3 kap. 9 § 1 mom., 4 kap. 4 §, 5 kap. 3 § 1 mom., 6 § 1 mom., 7 §, 8 § 2 mom. och 9
§ 2 mom., 9 kap. 15 § 1 mom., 10 kap. 16 § 1 mom., 12 kap. 2 § 1 mom., 13 kap. 2 och 8 §
samt 15 kap. 1 § 1 mom. 2 punkten,

av dem 3 kap. 9 § 1 mom. sådant det lyder i lag 736/2011 samt 5 kap. 6 § 1 mom., 8 § 2
mom. och 9 § 2 mom., 9 kap. 15 § 1 mom. och 15 kap. 1 § 1 mom. 2 punkten sådana de lyder
i lag 394/2015, som följer:

Gällande lag

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 kap.

Placering i fängelset, basvård och förflyttning

Placering i fängelset, basvård och förflyttning

9 §

9 §

Beslutanderätt

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om att förvägra
en häktad vistelse utomhus. Fängelsedirektö-
ren eller en av direktören förordnad säker-
hetsansvarig beslutar om en häktads klädsel.
Fängelsedirektören eller en av direktören
förordnad sysselsättningsansvarig beslutar
om avvikelse från den normala kosten på
grund av religiös övertygelse eller annan
välgrundad övertygelse.

Fängelsedirektören beslutar om att förvägra
en häktad vistelse utomhus. Fängelsedirektö-
ren eller en av direktören förordnad säker-
hetsansvarig beslutar om en häktads klädsel.
Fängelsedirektören eller en av direktören
förordnad sysselsättningsansvarig beslutar
om avvikelse från den normala kosten.

4 kap.

4 kap.

Verksamhet

Verksamhet

4 §

4 §

Beslutanderätt

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören
förordnad sysselsättningsansvarig beslutar

Fängelsedirektören eller en av direktö-
ren förordnad sysselsättningsansvarig el-

om en häktads deltagande i verksamhet och om eget arbete som avses i 2 §.

ler en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om en häktads deltagande i sysselsättning och om eget arbete som avses i 2 §.

5 kap.

De häktades egendom och inkomster

3 §

Innehav av pengar och andra betalningsmedel

De häktade har inte rätt att inneha pengar eller sådana andra betalningsmedel som avses i 37 kap. 12 § i strafflagen. Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en häktad skall tas för förvaring i fängelset eller sättas in på den häktades bankkonto på den häktades bekostnad.

5 kap.

De häktades egendom och inkomster

3 §

Innehav av pengar och andra betalningsmedel

De häktade har inte rätt att inneha pengar eller sådana andra betalningsmedel som avses i 37 kap. 12 § i strafflagen. *De häktade kan dock ges ett av Brottsförvaltningsmyndigheten godkänt betalkort till sitt förfogande.* Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en häktad ska tas för förvaring i fängelset, *sättas in på den häktades betalkort eller på den häktades bekostnad sättas in på hans eller hennes bankkonto.* Innehav av betalkort kan förvägras med stöd av 1 § i detta kapitel.

6 §

Återlämnande av egendom

När en häktad frigges från fängelset, ska hans eller hennes pengar, andra betalningsmedel och egendom lämnas tillbaka till honom eller henne mot en underskrift i egendomsförteckningen. *Den häktades penningmedel kan också deponeras på det konto den häktade uppgett eller sändas till den häktade som postanvisning.* Om den häktade inte undertecknar egendomsförteckningen, ska två tjänstemän vid Brottsförvaltningsmyndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

6 §

Återlämnande av egendom

När en häktad frigges från fängelset, ska den häktades pengar, andra betalningsmedel och egendom lämnas tillbaka till honom eller henne mot en underskrift i egendomsförteckningen. *De penningmedel som finns på den häktades betalkort ska sättas in på det konto som den häktade uppgett. Om det inte är möjligt att sätta in penningmedlen på ett bankkonto, ska de ges till den häktade som kontanta pengar eller på något annat lämpligt sätt.* Om den häktade inte undertecknar egendomsförteckningen, ska två tjänstemän vid Brottsförvaltningsmyndigheten intyga riktigheten av förteckningen.

7 §

7 §

Sysselsättningspenning och brukspenning

Sysselsättningspenning betalas till häktade som deltar i arbete, utbildning eller någon annan sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset.

I fråga om bestämmande och utbetalning av sysselsättningspenning gäller vad som föreskrivs i 9 kap. 6 och 8 § i fängelselagen.

Brukspenning kan betalas till en häktad, om det är motiverat med hänsyn till den häktades medellöshet eller av något annat särskilt skäl.

8 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om sådana begränsningar av användningen av pengar eller betalningsmedel som avses i 4 § 3 mom. och om sådant sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför fängelset eller till någon annan fånge som avses i 4 § 4 mom. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om betalning av sysselsättnings- eller brukspenning.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare föreskrifter om förvaring, sändande och förstöring av egendom, om egendomsförteckningen och om vilken egendom som ska upptecknas i den samt om när sysselsättningspenning och brukspenning inte

Brukspenning och sysselsättningspenning

Till en häktad betalas brukspenning för den tid han eller hon är i fängelse för verkställighet av häktning. Till häktade betalas utöver brukspenning sysselsättningspenning om de deltar i arbete, utbildning eller någon annan sysselsättning som ordnas eller godkänns av fängelset. Vad som i 9 kap. 6, 8 och 8 a § i fängelselagen föreskrivs om sysselsättningspenning tillämpas även på sysselsättningspenning som avses i denna lag.

(upphävs)

(upphävs)

8 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om i 4 § 3 mom. avsedd begränsning av användning av pengar eller betalningsmedel och om i 4 § 4 mom avsett sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför anstalten eller till en annan fånge. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig *eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning* beslutar om betalning av brukspenning och sysselsättningspenning.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare föreskrifter om egenskaperna hos och om överlämnande och användning av det betalkort som ges i de häktades besittning, om förvaring, sändande och förstöring av egendom, om egendomsförteckningen och

ska betalas ut meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

om vilken egendom som ska upptecknas i den samt om betalning av provision som avses i 6 §, om provisionens belopp och om när sysselsättningspenning inte betalas ut meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

9 kap.

Besök och andra kontakter utom fängelset

8 §

Besöksförbud

Beslut om besöksförbud ska vara skriftliga. Innan ett besöksförbud meddelas ska den häktade och om möjligt också besökaren höras.

15 §

Beslutanderätt

En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om oövervakade besök, besök av ombud, besök av barn, besök häktade och fångar emellan, övervakade besök enligt 1 § 4 mom. och kontakter via videolänk samt om återkallande av tillstånd till dessa. En säkerhetsansvarig beslutar om avlyssning av ett övervakat besök med en teknisk anordning och upptagning vid ett övervakat besök enligt 1 § 3 mom. Fängelsedirektören eller en sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig beslutar om besöksförbud och permission.

9 kap.

Besök och andra kontakter utom fängelset

(upphävs)

15 §

Beslutanderätt

En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om oövervakade besök, besök av ombud, besök av barn, besök häktade och fångar emellan, övervakade besök enligt 1 § 4 mom. och kontakter via videolänk samt om återkallande av tillstånd till dessa. En säkerhetsansvarig beslutar om avlyssning av ett övervakat besök med en teknisk anordning och upptagning vid ett övervakat besök enligt 1 § 3 mom. Fängelsedirektören eller en sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig beslutar om besöksförbud.

10 kap

10 kap

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

16 §

Beslutanderätt

Direktören för regionfängelset fastställer ordningsstadgan.

13 kap

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

2 §

Användning av fängsel

En häktads omedelbara rörelsefrihet får begränsas med handbojor, knippförband av plast eller andra motsvarande medel, om det är nödvändigt för att

- 1) förhindra rymning under transport,
- 2) tygla sådant våldsamt uppträdande som inte kan förhindras på något annat sätt och som kan äventyra den häktades eller någon annans säkerhet eller orsaka betydande skada på egendom,
- 3) avvärja överhängande risk för våld, eller
- 4) säkerställa kroppsbesiktning.

Fängsel får inte användas längre än nödvändigt. Om fängsel används med stöd av 1 mom. 2 punkten, skall i mån av möjlighet en läkare höras. När den häktade skall höras inför domstol, skall fängslen avlägsnas, om inte rättens ordförande av särskilda skäl bestämmer annorlunda. Fängslen skall också avlägsnas, om det är nödvändigt för att en medicinsk åtgärd skall kunna vidtas.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

16 §

Beslutanderätt

Regiondirektören fastställer ordningsstadgan.

13 kap

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

2 §

Användning av fängsel

En häktads omedelbara rörelsefrihet får begränsas med handbojor, knippförband av plast eller andra motsvarande medel, om det är nödvändigt för att

- 1) förhindra rymning under transport,
- 2) tygla sådant våldsamt uppträdande som inte kan förhindras på något annat sätt och som kan äventyra fångens eller någon annans säkerhet eller orsaka betydande skada på egendom,
- 3) avvärja överhängande risk för våld, eller
- 4) säkerställa kroppsbesiktning.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom., får vid kortvarig transport alla häktade som ska transporteras med samma fordon beläggas med fängsel, om det är nödvändigt för att skydda en häktads eller en annan persons säkerhet eller för att bevara transportens säkerhet på grund av det stora antalet personer som transporteras, exceptionella trafikförhållanden eller andra härmed jämförbara orsaker.

Fängsel får inte användas längre än nödvändigt. Om en häktad beläggs med fängsel med stöd av 1 mom. 2 punkten, ska i mån av möjlighet en läkare höras. När den häktade ska höras inför domstol, ska fängslen avlägsnas, om inte rättens ordförande av särskilda skäl bestämmer något annat. Fängslen ska också avlägsnas om det är nödvändigt

för att en medicinsk åtgärd ska kunna vidtas.

8 §

Beslutanderätt

Beslut om användning av fängsel fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter. Beslut om ställande under observation och observation i isolering fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen. Beslut om avskildhet fattas av fängelsedirektören.

8 §

Beslutanderätt

Beslut om användning av fängsel med stöd av 2 § 1 mom. fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter. Beslut om användning av fängsel med stöd av 2 § 2 mom. fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen. Beslut om ställande under observation och observation i isolering fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, av en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen. Beslut om avskildhet fattas av fängelsedirektören.

15 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En häktad får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

2) förvägran av innehav av egendom enligt 5 kap. 1 §, användning av pengar enligt 5 kap. 4 § eller sysselsättnings- eller brukspenning som lämnas obetald enligt 5 kap. 7 §,

15 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En häktad får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

2) förvägran av innehav av egendom enligt 5 kap. 1 §, användning av pengar enligt 5 kap. 4 § eller utbetalning av sysselsättnings- eller brukspenning enligt 5 kap. 7 §,

Denna lag träder i kraft den 20 .

På handläggningen av begäranden om omprövning och besvär som är anhängiga när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag

om ändring av lagen om verkställighet av samhällspåföljder

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) 18 § 2 mom., 19 § 2 mom., 30 § 2 och 4 mom. och 70 § 2 mom., samt
fogas till 19 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 52 a § som följer:

Gällande lag

Föreslagen lydelse

18 §

Uppskov med eller avbrott i verkställigheten

Verkställigheten av ett i 1 mom. avsett straff får skjutas upp eller avbrytas också när avtjänandet av ett ovillkorligt fängelsestraff eller någon annan samhällspåföljd utgör ett hinder för att inleda eller fortsätta verkställigheten. Dessutom får verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff eller ungdomsstraff för en person som inte hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet skjutas upp eller avbrytas på grundval av att den dömde inte anträffas och det inte går att få reda på var han eller hon vistas.

18 §

Uppskov med eller avbrott i verkställigheten

Verkställigheten av ett i 1 mom. avsett straff får skjutas upp eller avbrytas också när avtjänandet av ett ovillkorligt fängelsestraff eller någon annan samhällspåföljd *eller verkställigheten av häktning* utgör ett hinder för att inleda eller fortsätta verkställigheten. Dessutom får verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff eller ungdomsstraff för en person som inte hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet skjutas upp eller avbrytas på grundval av att den dömde inte anträffas och det inte går att få reda på var han eller hon vistas.

19 §

Förlängning av avtjäningstiden genom domstolsbeslut

Domstolen får i fall som avses i 1 mom. förlänga den tid under vilken samhällspåföljden ska verkställas eller förvandla den icke avtjänade delen av samhällstjänst till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff och den icke avtjänade delen av ett

19 §

Förlängning av avtjäningstiden genom domstolsbeslut

Domstolen får i de situationer som avses i 1 mom. förlänga den tid under vilken samhällspåföljden ska verkställas eller förvandla den icke avtjänade delen av samhällstjänst till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff och den icke avtjänade delen

övervakningsstraff till ett ovillkorligt fängelsestraff. Den samhällstjänst *eller* det övervakningsstraff som redan har avtjänats kan betraktas som fullt avtjänat straff om den tid som ännu inte avtjänats är kort, den dömden är allvarligt sjuk eller har drabbats av ett olycksfall eller det finns någon annan motsvarande orsak som inte kan tillräknas den dömden.

av ett övervakningsstraff till ett ovillkorligt fängelsestraff. Den samhällstjänst, det övervakningsstraff *eller ungdomsstraff* som redan har avtjänats kan betraktas som fullt avtjänat straff om den tid som ännu inte avtjänats är kort, den dömden är allvarligt sjuk eller har drabbats av ett olycksfall eller det finns någon annan motsvarande orsak som inte kan tillräknas den dömden.

Vid prövning av förvandling enligt 2 mom. av den icke avtjänade delen av samhällstjänst till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff, eller den icke avtjänade delen av ett övervakningsstraff till ett ovillkorligt fängelsestraff, ska åklagaren vara närvarande vid ärendets behandling.

30 §

Beslutanderätt

Direktören för byrån för samhällspåföljder beslutar om inledande av verkställigheten av en samhällspåföljd enligt 17 § 1 mom., uppskov med eller avbrott i verkställigheten enligt 18 §, tagande av blodprov enligt 22 §, begäran om hämtning enligt 24 §, givande av en skriftlig varning enligt 25 §, givande av en skriftlig uppmaning enligt 74 § samt avslutande av övervakning enligt 60 § 3 mom. och 76 §. Ifall saken inte kan vänta, kan besluten fattas av en i arbetsordningen angiven direktör eller biträdande direktör för ett fängelse eller en brottspåföljdschef.

Övervakaren eller en i arbetsordningen angiven annan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten beslutar om annan kontroll av drogfrihet enligt 22 § än blodprov, om rätten enligt 23 § att inte fullgöra en skyldighet som ingår i planen för strafftiden på grund av förhinder och om givande av en anmärkning enligt 25 §.

30 §

Beslutanderätt

Direktören för byrån för samhällspåföljder beslutar om inledande av verkställigheten av en samhällspåföljd enligt 17 § 1 mom., uppskov med eller avbrott i verkställigheten enligt 18 §, tagande av blodprov enligt 22 §, begäran om hämtning enligt 24 §, givande av en skriftlig varning enligt 25 §, *ersättning för resekostnader* enligt 32 §, givande av en skriftlig uppmaning enligt 74 § samt avslutande av övervakning enligt 60 § 3 mom. och 76 §. Om saken inte kan vänta, kan besluten fattas av en i arbetsordningen angiven fängelsedirektör, biträdande direktör eller en brottspåföljdschef. *Beslut om ersättning för resekostnader kan också fattas av en i arbetsordningen angiven annan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten.*

Övervakaren eller en i arbetsordningen angiven annan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten beslutar om annan kontroll av drogfrihet enligt 22 § än blodprov, om rätten enligt 23 § att inte fullgöra en skyldighet som ingår i planen för strafftiden, om givande av en anmärkning enligt 25 § *och om säkerhetskontroll enligt 50 §.*

52 a §

Verkställighet av flera övervakningsstraff

(ny 52 a §)

Om flera övervakningsstraff ska verkställas samtidigt sammanräknas de i samband med verkställighet. Den sammanlagda varaktigheten av de i 53 § avsedda kvotdelarna av övervakningsstraffen får med beaktande av avräkningarna enligt 6 kap. 13 § i strafflagen uppgå högst ett år. Brottpåföljdsmyndigheten ska vid behov se över planen för strafftiden på det sätt som det förlängda straffet kräver.

70 §

Ställande under övervakning

Trots det som föreskrivs i 1 mom. behöver fången inte ställas under övervakning, om övervakningen med hänsyn till dess syfte är klart obehövlig på grund av att fången förväntas bli avlägsnad ur landet eller lider av en allvarlig sjukdom eller det finns någon annan särskild orsak till det. *Fången behöver inte heller ställas under övervakning, om hans eller hennes övervakade frihet på prov och den övriga utredningen visar att det inte finns någon uppenbar risk för återfall i brott.*

70 §

Ställande under övervakning

Trots det som föreskrivs i 1 mom. behöver fången inte ställas under övervakning, om övervakningen med hänsyn till dess syfte är klart obehövlig på grund av att fången förväntas bli avlägsnad ur landet eller lider av en allvarlig sjukdom eller det finns någon annan särskild orsak till det.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om ändring av statsrådets förordning om fängelse

I enlighet med statsrådets beslut
upphävs i statsrådets förordning om fängelse (548/2015) 32–34 § och 36 § och
ändras 19 § 1 och 2 mom., 20 § 1 mom., 22 1 mom., 29–31 och 35 § som följer:

19 §

Fångarnas arbets- och sysselsättningstid

I arbetsverksamhet som utförs såsom arbete i öppna anstalter för någon annans än Brottpåföljdsmyndighetens räkning tillämpas den allmänna arbetstidslagstiftningen.

I annan sysselsättning är den ordinarie sysselsättnings- eller arbetstiden högst sju timmar om dygnet och högst 35 timmar i veckan.

20 §

Villkoren för civilt arbete

Tillstånd till civilt arbete beviljas för viss tid eller tills vidare. I villkoren för civilt arbete ska följande anges:

- 1) den dagliga avgångstiden från fängelset och tiden för återkomst till fängelset,
- 2) fortskaffningsmedlet och ruten,
- 3) arbetets innehåll och platsen där arbetet utförs,
- 4) sättet för elektronisk eller annan övervakning av att tillståndet iakttas och de övriga villkoren för vistelse utanför fängelset och för kontakter,
- 5) kontaktpersonen på arbetsplatsen,
- 6) fångens skyldighet att lägga fram löneuppgifterna.

Brottpåföljdsmyndigheten ska i tillräcklig utsträckning övervaka att villkoren för civilt arbete iakttas.

22 §

Villkor för studietillstånd

Studietillstånd beviljas för viss tid eller tills vidare. I villkoren för studietillstånd ska följande anges:

- 1) avgångstiden från fängelset och tiden för återkomst till fängelset,
- 2) fortskaffningsmedlet och ruten,
- 3) studieplatsen,
- 4) sättet för elektronisk eller annan övervakning av att studietillståndet iakttas och de övriga villkoren för vistelse utanför fängelset och för kontakter,

- 5) kontaktpersonen på studieplatsen,
6) en utredning av studiestödet,
-

29 §

Sysselsättningspenning

Sysselsättningspenning betalas för de dagar fången deltar i arbete och annan sysselsättning. När en fånge placeras i sysselsättning fastställs sysselsättningstiden.

Sysselsättningspenning betalas också när fången inte deltar i sysselsättningen på grund av arbetsoförmåga, permission, befrielse från skyldigheten att delta i sysselsättning, närvaro vid domstol eller annan myndighet eller någon annan motsvarande godtagbar orsak som varar högst fem dygn.

Den sysselsättningspenning som betalas är 3 euro per dag enligt kategori ett, 4,6 euro per dag enligt kategori två och 7,3 euro per dag enligt kategori tre. Den provision som betalas ut utöver sysselsättningspenningen får högst uppgå till 20 procent av sysselsättningspenningens belopp.

30 §

Lön

För arbetsverksamhet som utförs såsom arbete i öppna anstalter för någon annans än Brottpåföljdsmyndighetens räkning betalas lön för de arbetstimmar som fången deltar i arbetsverksamheten. I samband med placeringen i arbetsverksamhet fastställs fångens arbetstid.

Lön betalas också när fången inte deltar i arbetsverksamheten på grund av arbetsoförmåga, permission, befrielse från skyldigheten att delta i arbetsverksamhet, närvaro vid domstol eller annan myndighet eller någon annan motsvarande godtagbar orsak som varar högst fem dygn.

Lönen är i löneklass ett 4,7 euro i timmen och i löneklass två 5 euro i timmen. Sysselsättningspenning kan betalas för den tid då fången introduceras i yrkesarbetet.

31 §

Brukspenning

Till fångarna betalas i brukspenning 1,6 euro för varje dag som inräknas i strafftiden före frigivningen.

Till en fånge som kommit till fängelset för att avtjäna ett straff kan brukspenning betalas på förhand för 14 dagar för nödvändiga anskaffningar.

35 §

Ersättning för egen mathållning

För ordnande av egen mathållning betalas till fångarna en ersättning på 1,5 euro för frukost, 2,5 euro för lunch och middag samt 1,1 euro för kvällsmål, om inte fängelset anskaffar råvaror för måltider som tillreds på bostadsavdelningarna. En fånge som har med sig ett litet barn får dessutom för barnets del hälften av det belopp som fången får.

Denna förordning trädar i kraft den 20 . _____

Statsrådets förordning

om ändring av statsrådets förordning om häktning

I enlighet med statsrådets beslut
upphävs i statsrådets förordning om häktning (549/2015) 10 § och
ändras 11 § som följer:

11 §

Sysselsättningspenning och brukspenning

Till en häktad betalas en brukspenning på 1,6 euro för varje dag i fängelse. På bestämmande av sysselsättningspenningen iakttas vad som föreskrivs i statsrådets förordning om fängelse.

Till en häktad som ankommit till fängelset kan brukspenning betalas på förhand för 14 dagar för nödvändiga anskaffningar.

Denna förordning trädar i kraft den 20 . _____